

PRILOGA 2:

ANALIZA STANJA NA PODROČJU VIŠJEGA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

1. Okoliščine nastanka analize stanja na področju VSI

Višje strokovno izobraževanje se je začelo razvijati na pobudo predvsem tehniških šol, zlasti večjih šolskih centrov, ki so želeli svoji programski ponudbi dodati nadaljevanje srednjega strokovnega izobraževanja, in delodajalskih organizacij, ki so poudarjale potrebo po bolj praktično usposobljenih kadrih za vodenje proizvodnih procesov. Primerjalne analize poklicnega izobraževanja v primerljivih državah v Evropi in strokovne predloge v beli knjigi o vzgoji in izobraževanju iz leta 1995 so pokazale, da je tudi v našem izobraževalnem sistemu prostor za kratko visokošolsko izobraževanje, ki je praktično usmerjeno, je sestavni del sistema poklicnega izobraževanja, ima pa tudi značilnosti visokošolskega študija. Z Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju iz leta 1996 je nastala pravna podlaga za razvoj višjega strokovnega izobraževanja.

Razvoj višjega strokovnega izobraževanja, razvoj visokega šolstva, bolonjska reforma, spremenjene gospodarske in družbene razmere, še zlasti v obdobju gospodarske krize po letu 2008, so v ospredje postavljali tudi vprašanja o položaju višjega strokovnega izobraževanja v slovenskem izobraževalnem sistemu, o umestitvi višjega strokovnega izobraževanja v šolskem sistemu, o odnosu do visokega strokovnega in univerzitetnega izobraževanja, o organiziranosti, upravljanju in financiranju, programski podobi in utemeljenosti na poklicnih standardih ter o vidikih višjega strokovnega izobraževanja na splošno. Ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič je oktobra 2017 imenovala delovno skupino za pripravo strategije razvoja višjega strokovnega izobraževanja do leta 2026. V delovno skupino je imenovala strokovne sodelavce Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za gospodarstvo in tehnologijo, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Urada Republike Slovenije za zaposlovanje, Skupnosti višjih strokovnih šol Republike Slovenije, Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje, nato pa jo dopolnila še s strokovnjaki Gospodarske zbornice Slovenije, Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije in NAKVIS-a. Taka sestava delovne skupine zagotavlja pogled na razvoj višjega strokovnega izobraževanja z različnih zornih kotov in upošteva vse pomembne družbene interese.

Delovna skupina je pregledala opravljene analize, ki so nastajale od začetka razvoja višjega strokovnega izobraževanja, pridobila dodatne analize in podatke, ki nastajajo sproti na ministrstvih, v CPI in Skupnosti višjih strokovnih šol Republike Slovenije, ter upoštevala mednarodne primerjave, ki so bile opravljene za potrebe evropskih institucij. Delovna skupina je opravila vrsto posvetov z delodajalci po posameznih regijah in posameznih panogah, s študenti višjih strokovnih šol, organizirala je posvet na državni ravni ter se pogovarjala z nekaterimi delodajalskimi organizacijami in zbornicami.

Besedilo zajema analizo stanja, v kateri so posebej poudarjene ugotovitve, preglednice s podatki pa so dodane v prilogi.

2. Analiza stanja

2.1 Nastanek višjih strokovnih šol

Višje strokovno šolstvo je v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji iz leta 1995 opredeljeno kot integralni del poklicnega izobraževanja, kot zgled pa so navedene *Berufsakademie* v Nemčiji ali BTS ali DUT v Franciji.

Analiza bele knjige o vzgoji in izobraževanju iz leta 1995 in izhodišča za oblikovanje višješolskih študijskih programov iz leta 2006 so pokazali, da je načrt razvoja višjega strokovnega šolstva temeljil na filozofiji povezovanja izobraževanja in dela. Podlaga za pripravo višješolskih študijskih programov so poklicni standardi, ki določajo poklicne kompetence na VI. stopnji zahtevnosti dela (9-stopenjska lestvica, ki jo je z metodologijo določil pristojni minister za delo) in so usklajeni med socialnimi partnerji (delodajalci, delojemalci, ministrstva, predstavniki v odborih za poklicne standarde, ki jih imenuje minister za delo). Poklicni standardi so nekakšno naročilo področja dela za vsebino višješolskega študija.

Višje strokovno šolstvo ureja Zakon o višjem strokovnem izobraževanju iz leta 2004, ki je bil dopolnjen v letu 2013, del zadev pa Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (imenovanje ravnatelja, ustanavljanje, financiranje, upravljanje, napredovanje predavateljev v nazive, pristojnosti strokovnega sveta itd.). Z Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju se višje strokovno izobraževanje opredeljuje kot »kratko visokošolsko izobraževanje«. Vladna uredba o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja »KLASIUS« je uvrstila višjo strokovno izobrazbo v skupino VI kot del visoke strokovne izobrazbe.

Zakon uveljavlja tudi nekatere elemente bolonjskega procesa v višjem strokovnem izobraževanju (ECTS, ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti – zunanja evalvacija). Za višje strokovno izobraževanje se za zunanje evalvacije šol smiselno uporabljajo določbe Zakona o visokem šolstvu. S sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu (oktober 2009) in ustanovitvi državne agencije za kakovost v visokem šolstvu se evalvacije višješolskih ustanov in programov izvajajo v okviru imenovane agencije po podobnih merilih kot za visokošolsko izobraževanje, z upoštevanjem posebnosti višjega strokovnega izobraževanja.

Višješolski študijski programi so zasnovani izrazito praktično. Vsaj 40 % izobraževanja (400 ur v prvem in 400 ur v drugem letniku) poteka pri delodajalcih kot usposabljanje z delom, pa tudi sicer velik del študija sestavljajo vaje in priprava različnih izdelkov študentov (seminarske, projektne naloge). Študenti opravljajo projektne naloge v sodelovanju z mentorji v podjetjih; v drugem letniku pripravljajo diplomske naloge kot izrazito uporabne projektne naloge. Temeljno poslanstvo višjih šol je izobraževanje za poglobljanje splošnega, strokovnoteoretičnega in praktičnega znanja s ciljem dosežati odličnost na posameznem poklicnem področju. Cilj višjih strokovnih šol ni in tudi ne sme biti preoblikovanje v visoke strokovne šole, niti se ne smejo »utopiti« v srednjem šolstvu, temveč je njihov cilj poskrbeti, da neka skupina udeležencev izobraževanja pridobi zadostno in kakovostno raven znanja in usposobljenosti za takojšnje opravljanje poklica. Poudarek je predvsem na povezovanju znanja z izkušnjami iz gospodarstva, ki so potrebne za uspešno opravljanje nalog srednjega upravljanja. Višješolsko izobraževanje oziroma kratko visokošolsko izobraževanje (krajši cikel) ima pomembno vlogo v razvitih državah, zlasti v ZDA, Avstraliji in skandinavskih državah, kjer se približno tretjina populacije izobražuje v kratkih študijskih strokovnih programih. Eno od ključnih vlog ima predvsem na področju vseživljenjskega učenja, kjer pomembno prispeva k povišanju izobrazbene ravni prebivalstva.

Po letu 1996 se je razvila mreža višjih strokovnih šol. V njej so med drugimi samostojni zavodi (na primer Višja šola za gostinstvo in turizem Bled) ali pa so višje strokovne šole organizacijske enote šolskih centrov (na primer Šolski center Novo mesto, Šolski center Celje). V tem primeru jim zakon zagotavlja večjo avtonomijo v primerjavi z drugimi organizacijskimi enotami. Višje šole, ki so organizacijske enote drugih zavodov, organizirajo strateške svete, zagotovljena je tudi njihova udeležba pri upravljanju zavoda, pri čemer sodelujejo tudi študenti. Nastalo je precej zasebnih višjih

strokovnih šol, ki so pretežno samostojni zavodi ali podjetja, izvajajo pa predvsem izredni študij. Zanj je še vedno precej zanimanja med že zaposlenimi, ki želijo pridobiti višjo stopnjo izobrazbe, da bi bili na trgu dela konkurenčnejši.

UMESTITEV VIŠJEGA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

Nacionalni program visokega šolstva 2011–2020 določa višje strokovne šole kot del terciarnega izobraževanja ter predlaga programsko in institucionalno povezovanje višjih strokovnih šol z visokim strokovnim izobraževanjem v politehnikah (binarna delitev visokega šolstva). Umeščenost višjega strokovnega izobraževanja v terciarno izobraževanje kot dela prvega bolonjskega cikla omogoča nadaljnje izobraževanje diplomantov višješolskega študija po visokošolskih študijskih programih. Pri tem je treba upoštevati določene vpisne pogoje oziroma merila za prehode. Pri vključevanju diplomantov višjega strokovnega izobraževanja v nadaljnje visokošolsko izobraževanje se lahko priznajo opravljene študijske obveznosti iz višjega strokovnega izobraževanja, ki so primerljive z obveznostmi v visokošolskih študijskih programih. Gre za uveljavitev načel, ki veljajo v kreditnem sistemu ECTS, vendar ne gre za samodejno priznavanje doseženih kreditov. Ti morajo biti vezani na dejanske učne dosežke in kompetence diplomantov oziroma študentov.

Minister za šolstvo in šport ter minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo sta v letu 2009 imenovala delovno skupino, ki je proučila nadaljnji razvoj višjega strokovnega izobraževanja in njegovo umestitev v izobraževalni sistem. Delovna skupina je ugotovila:

- višješolsko strokovno izobraževanje je del terciarnega izobraževanja, vendar ima svoje posebne značilnosti, ki izhajajo iz njegove vloge pri zagotavljanju potreb trga dela, zato je tudi močno povezano s strokovnim izobraževanjem kot njegov najzahtevnejši del; v visokem šolstvu naj se razvija kot poseben programski in organizacijski steber v okviru prve bolonjske stopnje;
- organizacijske oblike višjih strokovnih šol so lahko različne. Njihova umeščenost v šolske centre ne pogojuje nadaljnega razvoja višjega strokovnega izobraževanja; prinaša sinergijske učinke, saj omogoča tesno povezanost sekundarnega in terciarnega strokovnega izobraževanja;
- v ureditvi terciarnega izobraževanja je treba še naprej zagotavljati, da se z višješolsko izobrazbo pridobivajo posebne poklicne kvalifikacije; ni možno uvajati avtomatizma pri priznavanju kreditov diplomantov višješolskega študija, ki se vključujejo v visokošolski študij po študijskih programih prvega bolonjskega cikla, veljajo načela ECTS, ki so povezana z učnimi dosežki;
- v izobraževalnem procesu je treba okrepiti spremljanje in vrednotenje študentovih dosežkov, kar je eden od sklepov zadnjega komunikeja, ki so ga sprejeli pristojni ministri držav, sodelujočih v bolonjskem procesu, na konferenci aprila 2009; ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti višjega strokovnega izobraževanja je urejeno s predpisi, ki urejajo visoko šolstvo.

Medresorska delovna skupina je predlagala, da je treba okrepiti sodelovanje obeh ministrstev za urejanje vprašanj, povezanih s pravicami študentov, ki izvirajo iz statusa študenta (prebivanje v dijaških in študentskih domovih, prehrana, prevozi, zdravstveno zavarovanje, študentsko delo), pri vključevanju višjih šol v evropske programe, urejanju vpisnih postopkov in oblikovanju enotne evidence vpisa, še zlasti pa na področju ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v terciarnem izobraževanju. Delovna skupina je ocenila, da bi bilo treba čim prej dopolniti zakonodajo, ki ureja višje strokovno izobraževanje, kar se je v letu 2013 tudi zgodilo.

S sprejetjem Zakona o slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK) v letu 2016 se je višje strokovno izobraževanje v skladu z veljavno vladno uredbo o KLASIUS uvrstilo v stopnjo VI/1 na 10-stopenjski lestvici. Evropsko ogrodje kvalifikacij uvršča tovrstno izobraževanje v V. stopnjo na 8-stopenjski lestvici (priloga 1: Ravni kvalifikacij – terciarno izobraževanje).

Ugotovitev

Višje strokovno izobraževanje je steber terciarnega izobraževanja, skupaj z visokim strokovnim in univerzitetnim izobraževanjem. Zanj je značilna tesna povezanost s poklicnim in strokovnim izobraževanjem, predvsem zaradi vloge delodajalcev pri načrtovanju, programiranju in izvajanju višješolskega izobraževanja. Višje strokovno izobraževanje ima hkrati značilnosti visokošolskega izobraževanja, kamor se umešča po načinu študija in elementih, ki veljajo za visokošolsko izobraževanje (sistem ECTS, status študenta, EOVK). Razvijalo se je po načelih kratkega

visokošolskega izobraževanja, primerljivo s podobnimi študijskimi programi in praksami v Evropi in po svetu.

2.2 Socialno partnerstvo

V Republiki Sloveniji socialno partnerstvo na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja uresničujemo kot sodelovanje delodajalcev, delojemalcev in države. Socialno partnerstvo zajema sodelovanje pri načrtovanju, programiranju in izvajanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Tako je socialno partnerstvo med ključnimi temelji razvoja poklicnega in strokovnega izobraževanja – tudi višjega strokovnega izobraževanja.

Ključna odločitev v zvezi z višješolskim izobraževanjem za neki poklic je sprejetje poklicnega standarda, ki ga ob strokovni podpori in organizaciji Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje pripravljajo delodajalci, na nekaterih področjih za regulirane poklice pa pristojna ministrstva (zdravstvo, policija). Poklicni standard delodajalci uskladijo v svojih organizacijah in pošljejo v sprejetje ministru, pristojnemu za delo. S tem je doseženo najširše soglasje prihodnjih zaposlovalcev, da obstaja dovolj velika potreba po nekem znanju, kompetencah in spretnostih na višješolski ravni zahtevnosti ter je smiselno pripraviti študijski program in organizirati študij.

Na podlagi poklicnega standarda ali več poklicnih standardov se pripravi študijski program. Proces priprave, pri katerem sodelujejo strokovnjaki s področja izobraževanja in strokovnjaki s strani delodajalcev, običajno poteka na CPI. Skupaj ocenijo, kako potrebno znanje, kompetence in spretnosti organizirati v smiselno celoto, ki zajema ustrezno število predmetov, modulov in vse druge elemente, določene z zakonom in izhodišči za pripravo študijskih programov. Strokovnjaki s strani delodajalcev in s strani izobraževalcev torej skupaj dosežejo optimalno oblikovanje študijskega procesa. Tudi sprejemanje študijskega programa – skupaj ga sprejemata pristojni minister in pristojni strokovni svet – se odvija v socialnopartnerskem dialogu. Člani strokovnega sveta so tako strokovnjaki s strani delodajalcev, sindikatov in izobraževalcev.

Študijski program obsega najmanj 800 ur praktičnega izobraževanja pri delodajalcih. Študent pri delodajalcu pridobiva znanje in izkušnje z delom. Pri delodajalcu opravlja pod mentorjevim vodstvom naloge, ki jih bo opravljal samostojno po diplomii. Pripravlja tudi svoje diplomsko delo. Vse skupaj mora biti popolnoma uporabno. Ne gre za opazovanje delovnih procesov, ampak za opravljanje določenih nalog v realnem delovnem okolju, ki naj študentu omogoči, da pridobi znanje, izkušnje in spretnosti, pomembne za opravljanje njegovega prihodnjega poklica.

Praktično izobraževanje je v študijskih programih kreditno ovrednoteno in popolnoma enakovredno predavanjem ali vajam. V finančnem vrednotenju študijskega programa pa ni samostojna kategorija. Lahko torej rečemo, da gre za prispevek delodajalca k študijskemu procesu, čeprav je treba poudariti, da študent, ki se z delom uči, tudi prispeva k rezultatom delodajalske organizacije in ni samo strošek.

Socialno partnerstvo kot eden od temeljev poklicnega in strokovnega izobraževanja je tudi zakonsko opredeljeno. Delodajalske organizacije in njihova združenja imajo določena pooblastila. Zakon določa, da sodelujejo pri načrtovanju in oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja, v višjem strokovnem izobraževanju opravljajo verifikacijo delodajalskih organizacij, kjer študenti opravljajo praktični del študijskih programov. Ne gre torej samo za predpostavko, da delodajalci prek svojih organizacij (zbornic in združenj) sodelujejo v socialnopartnerskem dialogu, ampak jim zakon nalaga tudi nekatere pristojnosti (predlaganje poklicnih standardov, verifikacija študijskih mest pri delodajalcih). S spremembo predpisov, ki urejajo organizacijo gospodarskih zbornic, ki niso več organizacije z obveznim članstvom in obvezno članarino, se je vloga zbornic na področju izobraževanja zmanjšala. Zbornice nimajo sredstev za zaposlovanje strokovnjakov, ki bi opravljali naloge na področju izobraževanja. Računajo na javna sredstva.

Ugotovitev

Socialno partnerstvo je temelj poklicnega in strokovnega izobraževanja v Republiki Sloveniji, kot to velja tudi za druge razvite izobraževalne sisteme v državah članicah EU, pa tudi širše v Evropi in po svetu. Poklicno in strokovno izobraževanje izvajajo šole skupaj z delodajalci, s ciljem, da udeleženci izobraževanja poleg izobrazbe in poklicne kvalifikacije pri delodajalcih pridobijo predvsem tiste poklicne kompetence, ki jih trg dela najbolj potrebuje.

V višjem strokovnem izobraževanju se socialno partnerstvo uresničuje v celotnem procesu, in sicer pri:

- načrtovanju (področne odbore za pripravo poklicnih standardov za posamezno strokovno področje sestavljajo strokovnjaki, ki jih predlagajo zbornice, združenje delodajalcev, poklicna združenja, sindikati, neprofitne organizacije in pristojna ministrstva),
- pripravi programov na državni ravni (izobraževalni programi s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja so sprejeti na Strokovnem svetu Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje, v katerem so zastopani predstavniki vseh socialnih partnerjev) in na lokalni ravni, kjer so predstavniki lokalnega gospodarstva vključeni v oblikovanje odprtega dela kurikula (20 % izobraževalnega programa),
- izvajanju poklicnega in strokovnega izobraževanja (del programa se izvede pri delodajalcih v obliki praktičnega izobraževanja študentov višjega strokovnega izobraževanja).

Gospodarstvu je z zakonom, ki ureja višješolsko strokovno izobraževanje, omogočeno tudi, da neposredno sodeluje v izvajanju izobraževalnega programa, in sicer pri praktičnem izobraževanju študentov višjih strokovnih šol (dvajset tednov v dveh letih). Praktično izobraževanje poteka tudi pri delodajalcih, ki niso verificirani s strani delodajalskih organizacij, kar je eden od razlogov, da je treba socialno partnerstvo še naprej graditi oziroma nadgrajevati za vključitev in sodelovanje vseh potrebnih in zainteresiranih delodajalcev.

2.3 Mreža višjih strokovnih šol

Javna mreža višjih strokovnih šol omogoča pridobiti višjo strokovno izobrazbo tistim, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje za vpis na višje strokovne šole. Pri ustanavljanju višjih strokovnih šol ali prenehanju njihovega delovanja se upoštevajo naslednja merila:

- potrebe po vpisnih mestih za kandidate, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje za vključitev v terciarno izobraževanje v določeni panogi ali stroki na ravni države oziroma na regionalni ravni;
- čim bolj enakomerna razporeditev javnih višjih strokovnih šol po vseh regijah (dokler ni predpisa o regionalni organiziranosti, se upoštevajo statistične regije). Praviloma se v vsaki regiji organizira vsaj ena javna višja strokovna šola;
- skladnost načrtovane višje strokovne šole z razvojnimi posebnostmi regije, demografskimi gibanji, izobrazbeno sestavo delovno aktivnega prebivalstva, izkazanimi zaposlitvenimi možnostmi;
- zagotovitev pogojev, ki omogočajo ustanovitev višje strokovne šole kot samostojnega zavoda ali kot organizacijske enote že delujočega vzgojno-izobraževalnega zavoda ter njeno racionalno in ekonomično poslovanje, optimalno izrabo prostorov in opreme ter kadrovske zmožnosti, zlasti pa:
  - zagotovitev predavateljev višjih šol in njihovih sodelavcev z ustrežno izobrazbo ter s strokovnimi referencami in vidnimi dosežki na njihovem strokovnem področju in izkušnjami na poklicnih področjih izven šolstva,
  - zagotovitev materialnih in logističnih virov: prostorski pogoji, izobraževalna in druga oprema, informacijski sistemi, ustrezne razmere za izvajanje vaj v laboratorijih oziroma delavnicah;
- razvitost sodelovanja šol z gospodarskimi družbami oziroma industrijskim zaledjem;
- razvitost sodelovanja z drugimi šolami doma in v tujini, izkušnje pri mednarodnem sodelovanju na področju izobraževanja, še zlasti sodelovanje v programih EU;
- zagotovitev ustreznih razmer za prebivanje študentov višjih šol iz drugih krajev;
- z dogovorom ali drugo zavezujočo obliko izkazana pripravljenost lokalne skupnosti, gospodarskih družb in zavodov, da kot soustanovitelji sodelujejo pri zagotavljanju materialnih pogojev, ki so potrebni za ustanovitev in delovanje višje strokovne šole;
- s pogodbo ali drugo zavezujočo obliko izkazana pripravljenost delodajalcev, ki so vpisani v razvid pri pristojni zbornici, da se pri njih izvede praktični del študijskega programa;
- mednarodna podpora ali celo sodelovanje pri izvajanju študijskega programa višje strokovne šole.

Veliko zanimanje za višješolski študij je v prvem desetletju spodbudilo izjemno naraščanje teh šol – število zasebnih šol je kmalu dohitelo število javnih. Vedno večje število višjih šol, ki so vse izvajale le nekaj programov, je ogrozilo razvoj kakovostnega višjega šolstva. Po desetih letih delovanja smo imeli v Sloveniji že 51 višjih strokovnih šol, 24 javnih in 27 zasebnih (priloga 2: Število višjih strokovnih šol po letih, ki razpisujejo programe VSI). Število študentov je naraščalo do študijskega leta 2009/2010, ko smo dosegli največje število vpisanih študentov, to je 16.973, nato je začelo padati.

Analize vpisa, prehodnosti iz prvega v drugi letnik in števila diplomantov že več let kažejo (priloge od 3 do 6: vpisni podatki in število diplomantov), da širitev mreže javnih višjih strokovnih šol ni potrebna, a se ne glede na te ugotovitve mreža skoraj vsako leto širi. Zaradi nenehne širitve mreže ob hkratnem upadanju števila študentov in zmanjševanju obsega financiranja se je finančni položaj višjih strokovnih šol zelo poslabšal; na nekaterih šolah sta zaradi varčevalnih ukrepov, ki jih sprejemajo šole, že ogrožena normalno poslovanje in kakovostna izvedba programa.

V študijskem letu 2018/19 se je v terciarno izobraževanje vpisalo 75.991 študentov, kar je 34,2 % manj kot pred desetimi leti (115.445). Število študentov terciarnega izobraževanja je bilo nižje kot v letu prej že deveto zaporedno leto. V zadnjih devetih letih se je znižalo za skoraj 39.000 ali v vsakem študijskem letu povprečno za 4.320.

Delež mladih (v starosti 19–24 let), vključenih v višješolsko in visokošolsko izobraževanje, je 46,1 % (SURS).

Ugotovitev

Mreža višjih strokovnih šol je sestavljena iz javnih in zasebnih višjih šol, ki izvajajo javno veljavne višješolske študijske programe. Javne višje strokovne šole ustanavlja država, ki je tudi sprejela merila za postavitev javne mreže višjih strokovnih šol. Zasebne višje strokovne šole izvajajo javno veljavne študijske programe, ki jih je sprejel pristojni minister v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom. Dve imata koncesijo in se financirata enako kot javne višje strokovne šole, druge pa izvajajo samo izredni študij in zaračunavajo študentom šolnino. Dve zasebni šoli sta pripravili svoje študijske programe, h katerim je pristojni strokovni svet dal soglasje, ker so pripravljene v skladu z izhodišči za pripravo programov in poklicnimi standardi.

Javne višje strokovne šole so večinoma, razen dveh, ki sta samostojna zavoda, organizacijske enote srednješolskih centrov, kar zagotavlja dobro izrabo materialnih in kadrovskih zmogljivosti.

Glede na potrebe po višješolskem študiju je mreža višjih šol prevelika, ne zagotavlja stabilnega financiranja ter smiselne porazdelitve sredstev, ki so na voljo.

2.4 Višješolski študijski programi

Višješolski študijski programi se umeščajo na raven 6 slovenskega ogrodja kvalifikacij oziroma na raven 5 evropskega ogrodja kvalifikacij. Tajajo dve leti in so kreditno ovrednoteni s 120 kreditnimi točkami (KT) po evropskem prenosnem kreditnem sistemu (*European Credit Transfer System*). Pripravljene so na podlagi določil Zakona o višjem strokovnem izobraževanju in izhodišč za pripravo višješolskih študijskih programov, ki opredeljujejo načela modularnosti, izbirnosti, programske odprtosti in merila kreditnega vrednotenja.

V letu 2018 smo imeli 34 veljavnih višješolskih študijskih programov, od tega 31 nacionalnih, dva zasebna (Računovodstvo in Velnes) ter program Višje policijske šole Policist. Sprejel jih je Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno izobraževanje na predlog Komisije za akreditacijo višješolskih študijskih programov. S tem sta zagotovljeni njihova enotnost in strokovna ustreznost.

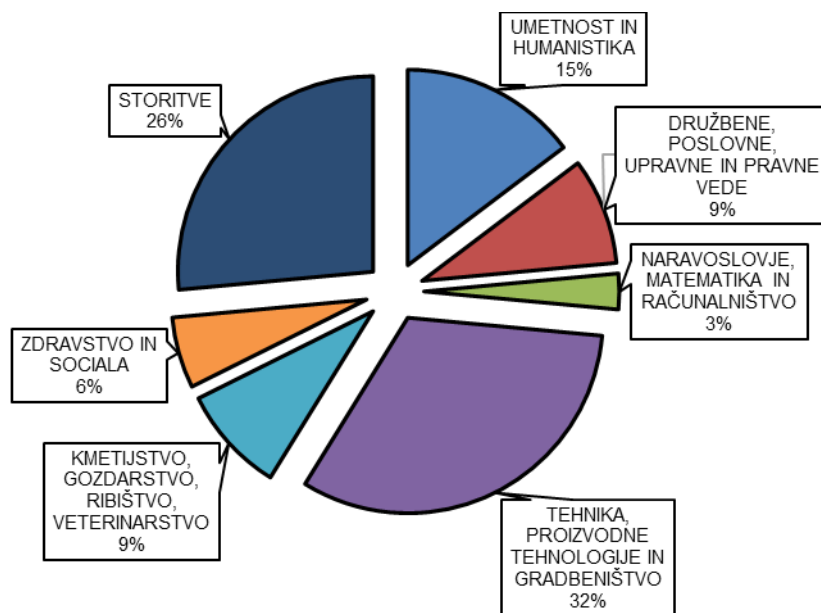
Št.	Program	Naziv strokovne izobrazbe
1	Avtoservisni menedžment	Avtoservisni inženir/avtoservisna inženirka
2	Balet	Višji baletni plesalec/višja baletna plesalka
3	Bionika	Inženir/inženirka bionike

Št.	Program	Naziv strokovne izobrazbe
4	Ekonomist	Ekonomist/ekonomistka
5	Elektroenergetika	Inženir/inženirka elektroenergetike
6	Elektronika	Inženir/inženirka elektronike
7	Fotografija	Inženir/inženirka fotografije
8	Geotehnologija in rudarstvo	Inženir/inženirka geotehnologije in rudarstva
9	Gostinstvo in turizem	Organizator/organizatorka poslovanja v gostinstvu in turizmu
10	Gozdarstvo in lovstvo	Inženir/inženirka gozdarstva in lovstva
11	Gradbeništvo	Inženir/inženirka gradbeništva
12	Hortikultura	Inženir/inženirka hortikulture
13	Informatika	Inženir/inženirka informatike
14	Kozmetika	Višji kozmetik/višja kozmetičarka
15	Lesarstvo	Inženir/inženirka lesarstva
16	Logistično inženirstvo	Inženir/inženirka logistike
17	Medijska produkcija	Inženir/inženirka medijske produkcije
18	Mehatronika	Inženir/inženirka mehatronike
19	Naravovarstvo	Inženir/inženirka naravovarstva
20	Oblikovanje materialov	Inženir/inženirka oblikovanja
21	Organizator socialne mreže	Organizator/organizatorka socialne mreže
22	Policist**	Policist/policistka
23	Poslovni sekretar	Poslovni sekretar/poslovna sekretarka
24	Računovodstvo (VEC)*	Računovodja/računovodkinja
25	Snovanje vizualnih komunikacij in trženja	Snovalec/snovalka vizualnih komunikacij in trženja
26	Strojništvo	Inženir/inženirka strojništva
27	Telekomunikacije	Inženir/inženirka telekomunikacij
28	Upravljanje podeželja in krajine	Inženir/inženirka kmetijstva in krajine
29	Ustni higienik	Ustni higienik/ustna higieničarka
30	Varovanje	Inženir/inženirka varovanja
31	Varstvo okolja in komunala	Inženir/inženirka varstva okolja in komunale
32	Velnes (Doba)*	Organizator/organizatorka velneških dejavnosti
33	Velnes	Organizator/organizatorka poslovanja v velneški dejavnosti
34	Živilstvo in prehrana	Inženir/inženirka živilstva in prehrane

Preglednica 1: Višješolski študijski programi in nazivi pridobljene izobrazbe

Po klasifikacijskem sistemu izobraževanja in usposabljanja (KLASIUS-P) se največ višješolskih študijskih programov umešča na strokovna področja tehnike, proizvodne tehnologije in gradbeništva (11), zatem v področje storitev (9) in umetnosti (5). Preostalih devet programov se umešča na področja poslovnih, upravnih in pravnih ved, kmetijstva in gozdarstva, zdravstva in sociale ter računalništva.

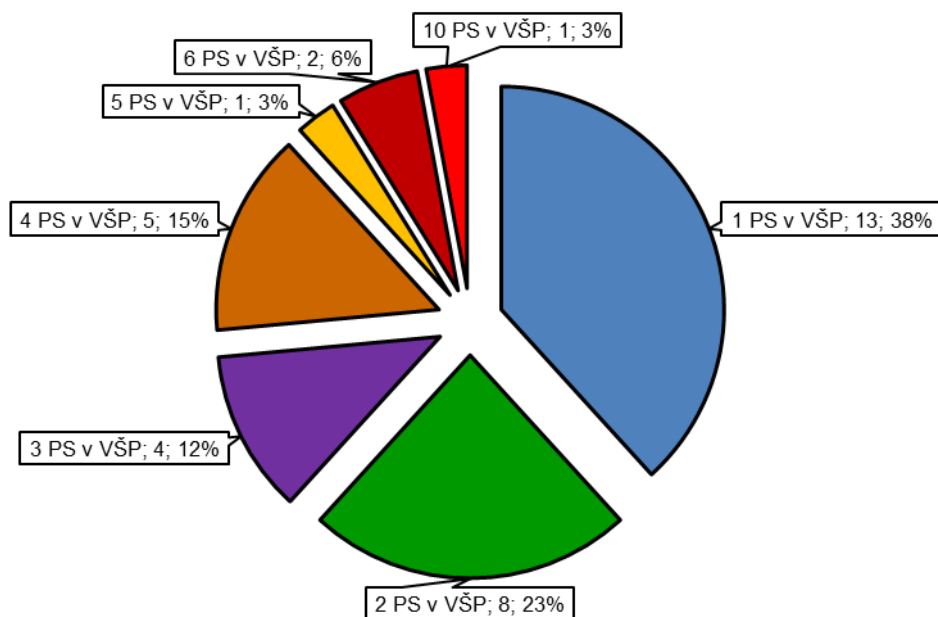
Grafikon 1: Delež višješolskih študijskih programov po področjih KLASIUS-P

Dve tretjini zdaj veljavnih programov je nastalo v letih 2006 in 2007, ko je bila opravljena programska prenova višjega strokovnega izobraževanja, ki je bila financirana tudi iz sredstev evropskega socialnega sklada. Pripravljenih je bilo tudi pet novih programov. V obdobju 2009–2015 je nastalo še preostalih 11 višješolskih študijskih programov, od tega deset novih.

V letih 2008–2013 je v okviru projekta IMPLETUM potekalo uvajanje novih in prenovljenih študijskih programov v višje strokovne šole.

Nekateri programi so bili tudi že znova prenovljeni ali deležni manjših dopolnitev oziroma popravkov. Leta 2017 je bil kot prvi na podlagi novih Izhodišč za pripravo višješolskih študijskih programov (2016) prenovljen program Kozmetika.

Višješolski študijski programi so pripravljene na podlagi enega ali več poklicnih standardov, ki jih po zakonodajnem postopku na predlog pristojnega strokovnega sveta sprejme minister za delo. Tako se preverja utemeljenost višješolskega študija z vidika potreb delodajalcev po kvalifikaciji, ki jo zagotavlja višja strokovna izobrazba. Največ višješolskih študijskih programov (13 oziroma 38 %) ima za podlago 1 poklicni standard. Skoraj enak je delež programov z 2–3 poklicnimi standardi. Osem programov temelji na 4–6 poklicnih standardih, največ pa jih je v programu Ekonomist, in sicer deset.

Grafikon 2: Število in delež višješolskih študijskih programov glede na število poklicnih standardov, ki so jim podlaga

Sestavine višješolskih študijskih programov so opredeljene v Zakonu o višjem strokovnem izobraževanju, Izhodišča za pripravo programov višjega strokovnega izobraževanja pa opredeljujejo potrebna razmerja med sestavinami predmetnika, in sicer med obveznimi in izbirnimi moduli, odprtim kurikulumom, prostoizbirnim predmetom in diplomskim delom/izpitom, ter obseg praktičnega izobraževanja in vključevanje splošnih kompetenc v programe. Leta 2016 so bila sprejeta nova izhodišča, ki so nadomestila tista iz leta 2005. Posebna pozornost pri njihovi pripravi je bila namenjena jasnejši opredelitvi razmerij posameznih sestavin v predmetniku, odprtega kurikula, povezovanja praktičnega izobraževanja pri delodajalcu z moduli študijskega programa, programov za izpopolnjevanje, skupnih študijskih programov, izvajanja študija na daljavo in izvedbenega kurikula. Višješolski študijski programi so sestavljeni modularno. Posamezni modul praviloma sestavljajo študijski predmeti in praktično izobraževanje. V 31 programih je praktično izobraževanje dejansko vključeno v module, v treh programih pa ni sestavni del modulov, ampak je v predmetniku navedeno kot samostojna sestavina (Hortikultura, Upravljanje podeželja in krajine ter Živilstvo in prehrana). Vsi programi imajo praktično izobraževanje v predvidenem obsegu 26 KT.

Večina programov se deli na obvezni in izbirni del. Z moduli obveznega dela programa naj bi se zagotovilo doseganje strokovne izobrazbe na širšem strokovnem področju in temeljnih zahtev poklicnih standardov, na katerih temelji študijski program. Obseg obveznega dela v programih je zelo različen, od 49 KT do 110 KT, s povečevanjem števila poklicnih standardov se praviloma zmanjšuje. Tako imajo programi z 1 PS od 83 KT do 98 KT, programi z 2–3 PS večinoma od 72 do 92 KT, programi s 4–6 PS od 65 do 79 KT. Program Ekonomist, ki temelji na 10 PS, ima 52 KT obveznega dela.

Z izbirnim delom programa se dograjuje strokovna usposobljenost študenta na konkretnih področjih dela v poklicu in omogoča izpolnjevanje zahtev posameznih poklicnih standardov. V obliki izbirnih modulov oziroma predmetov ga imajo vsi višješolski študijski programi razen dveh (Ustni higienik in Policist), njegov obseg pa je od 12 KT do 61 KT. V posameznem programu ima različno vlogo oziroma namen. V sedmih programih je izbirnost vezana na doseganje posameznih poklicnih standardov, 15 programov pa v izbirnem delu ponuja dodatne vsebine. Gre pretežno za programe, ki temeljijo na 1 PS (11 programov) ali 2 PS (4 programi). Pri teh sta namreč oba PS pokrita že z obveznim delom programa. Imamo pa tudi tri programe, v katerih je del izbirnosti vezan na doseganje kompetenc na podlagi posameznih poklicnih standardov, poleg tega pa ponujajo še dodatne izbirne predmete.

V višješolskih študijskih programih sta način izbire modulov oziroma predmetov v izbirnem delu programa in povezljivost s poklicnimi standardi različno jasno opredeljena. Pri nekaj programih, ki

temeljijo na večjem številu PS iz pogojev za dokončanje programa, ni mogoče jasno razbrati ne načina izbirnosti ne vsebinske povezave s poklicnimi standardi.

Odpri kurikulum, ki izvajalcem omogoča, da študijski program dopolnijo oziroma nadgradijo s poklicnimi kompetencami v skladu s potrebami lokalnih podjetij, študentom pa pridobivanje dodatnih kompetenc, je umeščen v dva višješolska študijska programa v obsegu 10 oziroma 15 KT (Bionika in Kozmetika). Vsi programi imajo v predmetniku tudi prostoizbirni predmet in diplomsko delo v obsegu 5 KT.

Vsi višješolski študijski programi so načeloma pripravljene v skladu z izhodišči, ki so veljala v času njihovega nastanka, so pa med njimi opazne razlike. Zasnovani so različno široko in temeljijo na zelo različnem številu poklicnih standardov. Pri tistih z velikim številom PS so znotraj programov oblikovane izrazite »smeri«, ki vodijo do usposobljenosti za specifične poklice, česar pa iz enotnega naziva pridobljene izobrazbe ni mogoče razbrati. Večina programov, razen dveh, ima poleg obveznega tudi izbirni del, ki je namenjen doseganju posameznih poklicnih standardov, dodatnim vsebinam ali obojemu. Način izbire in s tem pogoji za dokončanje študija pa v vseh programih niso jasno opredeljeni. Vsi programi imajo praktično izobraževanje v predvidenem obsegu 26 KT, ki je vključeno v module, razen treh, v katerih je praktično izobraževanje samostojna programska enota. Odpri kurikulum, ki se je bolj jasno opredelil v novih izhodiščih, imata trenutno dva višješolska študijska programa. Pričakovati je, da se bo odpri kurikulum uveljavljal ob prenovi posameznih višješolskih študijskih programov.

Ugotovitev

Višješolski študijski programi so utemeljeni na poklicnih standardih, ki predstavljajo naročilo delodajalcev, kakšno znanje in kompetence naj imajo diplomanti VSS, to je njihovi prihodnji sodelavci. Programi so zasnovani v skladu z izhodišči za njihovo pripravo, ki jih je sprejel strokovni svet s soglasjem pristojne ministrice. Neizkoriščene so možnosti, ki jih nudijo nova izhodišča glede odprtega kurikula, in možnosti za programe za izpopolnjevanje ter skupne programe, ki bi jih šole izvajale skupaj bodisi s šolami v Republiki Sloveniji bodisi s sorodnimi šolami v EU in zunaj nje.

2.5 Financiranje

Financiranje višjih strokovnih šol iz javnih sredstev se izvaja v skladu s Pravilnikom o normativih za financiranje višjih strokovnih šol (Uradni list RS, št. 95/08, 90/12 in 104/15). Financira se izvajanje višješolskih študijskih programov, razvojnih nalog, mednarodnega sodelovanja in drugih z zakonom določenih dejavnosti, potrebnih za izvajanje višješolskega študija.

Letna sredstva za izvajanje študijskega programa (LSP) so sredstva, ki se določijo ob upoštevanju izhodiščne letne cene stroškov na študenta (LCt), števila rednih študentov (Š1, Š2) in diplomantov (D) posameznega študijskega programa ter faktorja programske skupine (fk), v katero je študijski program uvrščen. Obseg sredstev za izvajanje študijskega programa za proračunsko leto se višji strokovni šoli izračuna po naslednji enačbi:

$$LSP = LCt \times fk \times \dot{S}1 + LCt \times fk - \dot{S}2 + LCt \times fk \times 0,2 \times \dot{S}p + LCt \times 0,2 \times D.$$

Financiranje višjih šol je usmerjeno na prehodnost študentov oziroma diplomantov, saj se pri številu študentov prvega letnika (Š1) upošteva dejansko število prvič vpisanih študentov v drugi letnik, pomnoženo z 1,2. Šoli se lahko dodelijo dodatna sredstva za izvajanje študijskega programa, če sredstva glede na število vpisanih študentov ne zadostujejo za njegovo izvedbo zaradi odstopanja kadrovske zasedbe delovnih mest in iz drugih utemeljenih razlogov. Dodatna sredstva oziroma dofinanciranje šole/zavoda se zagotovi na podlagi obrazložene vloge. O utemeljenosti vloge odloči minister, pri čemer mora zavod zagotoviti ministrstvu vpogled v podatke oziroma pripraviti analize, ki jih potrebuje za presojo utemeljenosti vloge.

Za določanje letnih sredstev šole ministrstvo, pristojno za višje strokovno izobraževanje, pridobi podatke o prvič vpisanih in ponavljavcih iz zbirk podatkov višješolske prijavnice službe, ki vodi prijavnico-vpisne postopke, in iz CUVIZ. Podatke o številu diplomantov v preteklem proračunskem letu šole sporočijo do 15. marca. Podatki o številu študentov (prvič vpisani, ponavljavci oziroma znova vpisani) in diplomantov morajo biti prikazani po študijskih programih in letnikih.

Program dela, finančni načrt in letno poročilo višje strokovne šole morajo biti pripravljene v skladu s finančno-računovodskimi predpisi in navodili ministrstva ter ministrstva, pristojnega za finance. Finančni nadzor nad porabo sredstev opravlja ministrstvo na podlagi letnih poročil in na drug ustrezen način. Podatke, ki jih pošljejo šole, lahko ministrstvo kadar koli preveri. Šola mora ministrstvu omogočiti vpogled v evidence, listine in drugo dokumentacijo, povezano z njenim poslovanjem.

Porabo javnih sredstev v vzgoji in izobraževanju nadzoruje Računsko sodišče Republike Slovenije. Namensko porabo sredstev v šolah nadzoruje organ šolske inšpekcije.

Letna cena študenta

Vrednost LCt za leto 2018: LCt = **2.135,21 EUR**

Ukrepi na področju predpisov, ki so vplivali na financiranje višjega strokovnega izobraževanja

Financiranje višjega strokovnega izobraževanja se je prilagajalo siceršnjim razmeram financiranja vzgoje in izobraževanja. Posebna okoliščina, ki je vplivala na spreminjanje načina financiranja, je bil tako imenovani navidezni vpis kandidatov, ki se niso vpisali zaradi izobraževanja, ampak zaradi pridobitve statusa študenta in s tem povezanih pravic (do dela prek študentskega servisa, prebivanja v dijaškem domu, subvencionirane prehrane, prevoza, socialnih transferov itd.).

Pravilnik o normativih za financiranje višjih strokovnih šol (Uradni list, št. 95/08 in 90/12)

V letu 2013 je začela veljati sprememba pravilnika, ki ureja financiranje višjih strokovnih šol, ki je dodatno znižala višino financiranja za študente, ki ponavljajo letnik, hkrati pa so se v formuli za financiranje še bolj ovrednotili diplomanti. Zaradi tveganja financiranja navideznega vpisa je sprememba uveljavila tudi novost, da se dvakrat financirajo študenti drugega letnika.

Spremenjeni Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (Uradni list, št. 86/04 in 100/13)

Pri pripravi sprememb ZVSI smo ustvarili pravni okvir, da bi šole lahko preprečevale zlorabe in v največji možni meri odpravile pojav navideznih študentov. Eno od bistvenih izhodišč sprememb zakona je bilo zmanjšati možnosti za vpis študentov, ki ne nameravajo študirati na višji strokovni šoli.

Sprejete so bile naslednje rešitve:

- prednost pri vpisu (ob omejitvi vpisa) imajo kandidati, ki še niso bili vpisani na višje ali visoke šole (v primeru omejitve vpisa imajo prednost pri vpisu v redni študij kandidati, ki pred tem še niso bili vpisani v redni študij v višjem strokovnem ali visokošolskem izobraževanju v Republiki Sloveniji),
- določitev obveznih sestavin programov (vaje), ki so pogoj za opravljanje izpitov, in možnost, da šola lahko izključi študente, ki ne opravljajo obveznih sestavin programov,
- študenti se lahko vzporedno izobražujejo po več študijskih programih, vendar se lahko redno izobražujejo samo po enem programu,
- študent, ki je bil že tri leta vpisan v študijski program visokega šolstva, se ne more vpisati v redni študij v višjem strokovnem izobraževanju. Zakon omejuje dostopnost višješolskega študija za največjo skupino navideznih študentov (absolventi visokega šolstva in študenti višjih letnikov, ki so že izrabili vse možnosti v visokem šolstvu),
- ukrepi so pomembno neposredno vplivali na zmanjšanje socialnih transferov zaradi pravic iz statusa študenta, saj so bile omejene možnosti za navidezni študij.

Ugotovitev

V zadnjih petih letih se je financiranje višjih strokovnih šol iz javnih sredstev znižalo za dobrih 24 %, z 18 milijonov na 13,8 milijona evrov. Število študentov je upadlo le za 14 %. V letu 2018 je končno financiranje višjih strokovnih šol – skupno z dofinanciranjem – znašalo 15,1 milijona evrov. Zadnja sprememba Pravilnika o normativih za financiranje višjih strokovnih šol se je uveljavila v letu 2015. V letu 2013 so postale aktualne spremembe zakona o VSS, ki so vplivale na manjši navidezni vpis. Podatki za leto 2018 kažejo, da se financira 69 % vpisanih študentov (s ponavljavci vred). Višje strokovno izobraževanje ima realno prenizko stopnjo financiranja – po OECD –, 60 % pod povprečjem. V letu 2017 je bilo VSS dodeljenih dodatnih 1,6 % sredstev za razvojne naloge.

Prenizka sredstva višje strokovne šole dopolnjujejo s sredstvi, ki jih zaračunavajo za izredni študij, deloma se primanjkljaj pokriva iz sredstev zavodov (šolskih centrov), v katerih sestavi so kot organizacijske enote, del sredstev pa dobijo od MIZŠ – dofinanciranje na podlagi predloženih in utemeljenih podatkov.

2.6 Zaposleni v višjih strokovnih šolah

V višjih strokovnih šolah opravljajo izobraževalno delo predavatelji, sodelujejo pa inštruktorji in laboranti. Predavatelje imenuje predavateljski zbor šole. Če se šola šele ustanavlja in še nima predavateljskega zbora, je do zadnje spremembe zakona imenovanje opravil Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje, po zdaj veljavnem zakonu pa komisija, ki jo imenuje strokovni svet. Predavatelji morajo izpolnjevati z zakonom določene pogoje glede izobrazbe, imeti morajo tudi izobrazbo ustrezne smeri, ki jo določa študijski program, v katerem bodo sodelovali, in glede na merila, ki jih sprejme strokovni svet. Merila določajo reference, ki jih mora izkazovati kandidat za predavatelja, in vidne dosežke na pedagoškem področju. Predavatelji, ki se v višji strokovni šoli zaposlijo, morajo imeti tudi pedagoško-andragoško izobrazbo, ki si jo pridobijo po programu za izpopolnjevanje na pristojni fakulteti.

Na višjih strokovnih šolah opravljajo izobraževalno delo po večini predavatelji, ki so sicer zaposleni izven vzgoje in izobraževanja, v podjetjih ali drugih službah, kjer so si pridobili izkušnje in imajo vidne dosežke, ki jih predstavljajo študentom višjih strokovnih šol, ali pa so zaposleni na višjih strokovnih šolah le delno, del svoje obveznosti pa opravljajo na drugi višji strokovni šoli ali v srednjem izobraževanju (*priloga 7: Zaposleni na višjih strokovnih šolah*).

Takšna sestava predavateljskih zborov na višjih strokovnih šolah zagotavlja stalen pretok znanja in izkušenj iz neposrednih delovnih okolij na študente. Predavatelji morajo vsakih pet let potrditi svoje imenovanje na predavateljskem zboru po predhodnem mnenju komisije pristojnega strokovnega sveta. S tem se zagotavlja stalno posodabljanje študijskega procesa, predavatelji, ki so v višji strokovni šoli zaposleni, pa morajo dokazovati tudi svojo povezanost z gospodarstvom oziroma morajo sodelovati s službami, ki so pomembne za njihovo predavateljsko dejavnost.

Zlasti sodelovanje predavateljev, ki sicer niso zaposleni v višjih strokovnih šolah, prinaša v predavateljske zборе stalno preverjanje aktualnosti predanega znanja in kompetenc. To dviguje tudi strokovno raven dela učiteljev v šolskih centrih, kjer delujejo višje strokovne šole kot organizacijske enote.

Čeprav doktorat ni pogoj za imenovanje predavateljev, je precej predavateljev doseglo najvišjo akademsko raven. Nekateri opravljajo pedagoško delo na visokih šolah in hkrati tudi na višjih strokovnih šolah. To ugodno vpliva na odločitve visokega šolstva pri priznavanju predhodno pridobljenega znanja na višjih strokovnih šolah, saj se krepi zaupanje v znanje diplomantov višjih strokovnih šol. Krepi pa se tudi zaupanje delodajalcev v višje strokovno izobraževanje, saj del študijskega programa izvajajo njihovi sodelavci, strokovnjaki na svojem področju.

Študijski programi določijo znanje, ki ga mora imeti predavatelj višje strokovne šole za izvajanje posameznega predmeta. To znanje se dokazuje z ustrežno visokošolsko diplomom po dokončanem študiju, ki zajema tudi potrebno temeljno strokovno znanje s tega študijskega področja. Študijski programi določajo znanje dovolj okvirno, da ga kandidati lahko dokazujejo z diplomami različnih strok, pomembni pa so tudi dosežki v zaposlitvi, izpopolnjevanja in usposabljanja ali drugi dosežki, ki dokazujejo, da ima kandidat ustrezno znanje.

Študijski programi določajo tudi, pri katerih vajah lahko sodeluje inštruktor in kakšno izobrazbo mora imeti ter ali naj pri vajah sodeluje tudi laborant. V različnih obdobjih sprejemanja študijskih programov so pripravljavci različno zavzeto določali potrebo po inštruktorjih in laborantih, tudi glede na normative za financiranje oziroma glede na določanje cene študijskega programa. Pri nekaterih predmetih se predavanja in vaje v študijskem procesu tako prepletajo, da delitev dela na predavatelja in inštruktorja ni nujna.

Pomembno je tudi, da se predavatelji višjih strokovnih šol stalno izpopolnjujejo. Za izpopolnjevanje skrbijo višje strokovne šole, skupnost višjih strokovnih šol in sistem izpopolnjevanja strokovnih delavcev, ki ga določa in financira MIZŠ. Pomembno je tudi izpopolnjevanje na pedagoško-

andragoškem področju in usposabljanje za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti višjega strokovnega izobraževanja. Zlasti skupnost višjih strokovnih šol je bila na tem področju zelo dejavna in je dosegla precejšnjo zavzetost višjih strokovnih šol na tem področju.

Ugotovitev

Ključni nosilci študijskega procesa na višjih strokovnih šolah so predavatelji višjih strokovnih šol, ki s svojo izobrazbo, dosežki v praksi in strokovnim delovanjem dokazujejo, da prenašajo na študente višjih strokovnih šol ustrezno znanje na ustrezni strokovni ravni ter jim pomagajo doseči kompetence, ki jim omogočajo takojšnjo zaposlitev in uspešno delo. Dobro je, da sistem omogoča izvajanje izobraževalnega procesa v višjih šolah predavateljem, ki niso zaposleni na področju vzgoje in izobraževanja, izkazujejo pa pomembne strokovne reference in vidne dosežke na področju izobraževanja.

Poleg predavateljev so izjemno pomembni tudi mentorji v delodajalskih organizacijah, saj študenti opravijo približno 40 % študijskega programa kot praktično izobraževanje pri delodajalcih, kjer sodelujejo v proizvodnih in storitvenih procesih, projektih in izdelajo diplomsko delo.

2.7 Vpis in višješolska prijavná služba

Zanimanje za vpis na višje strokovne šole od njihovega nastanka je naraščalo bolj, kot je bilo ob nastanku prvih petih višjih strokovnih šol leta 1996 mogoče pričakovati, šol in izobraževalnih programov pa je bilo iz leta v leto več. Tako je za študijsko leto 2002/2003 prosta vpisna mesta razpisalo že 32 višjih strokovnih šol (17 javnih in ena koncesionirana ter 15 zasebnih), in sicer za 17 različnih študijskih programov za pridobitev višje strokovne izobrazbe.

Po pravilniku, ki je urejal razpis za vpis in izvedbo vpisa v višje strokovno izobraževanje, so se kandidati lahko hkrati prijaviili za vpis na vse višje strokovne šole, zato so bili podatki o prijavah nerealni in je bilo težko predvideti, kdaj je omejitev vpisa na posamezno šolo upravičena oziroma kakšen bo dejanski vpis nanjo. Ob tako neurejenem položaju na eni strani in ob čedalje številnejših pobudah za ustanovitev novih javnih višjih strokovnih šol na drugi je bilo oteženo odločanje o nadaljnji širitvi javne mreže teh šol in njihovem položaju oziroma umestitvi v celotni ponudbi v terciarnem izobraževanju.

Zato je januarja 2002 ministrica, pristojna za višje strokovno šolstvo, izdala novi Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbi vpisa v višje strokovno izobraževanje, po katerem je prijavno-vpisni postopek dodobra spremenjen in podoben tistemu v visokem šolstvu. Tudi v višjem strokovnem izobraževanju je bila uvedena enotna višješolska prijavná služba ministrstva. Sedež je dobila v Šolskem centru Celje, kar je bilo tudi v skladu z načelom o decentralizaciji državne uprave. To pomeni, da ŠC Celje zagotavlja ustrezne prostore, opremo in kadre za šifriranje, vnos in računalniško obdelavo vseh prijav za vpis v višješolske programe, izvedbo razvrščanja in obveščanja vseh kandidatov ter višjih strokovnih šol, obdelavo vseh statističnih podatkov o prijavah in vpisu na višje strokovne šole v Sloveniji.

VPS je omogočila predvsem ureditev prijavno-vpisnih postopkov v višje strokovne šole in pridobitev natančnih podatkov o tem, kolikšen je interes kandidatov za vpis nanje – tudi iz posameznih regij, kar je bilo nujno za nadaljnjo racionalno širitev javne mreže višjih strokovnih šol, poleg tega pa načrtovanje in razvoj celotnega terciarnega izobraževanja. Prijavno-vpisni postopek je torej podoben kot v visokem šolstvu (prav tako je lahko kandidat v prijavi navedel največ tri želje za vpis, razvrščanje kandidatov v izbirnem postopku je bilo enako in ga je opravila višješolska prijavná služba, dokazila o izpolnjevanju vpisnih pogojev za kandidate, ki končujejo srednjo šolo, VPS pošlje Državni izpitni center itd.).

Večje spremembe pri prijavnih postopkih:

- v študijskem letu 2005/06 so kandidati prijave v vseh treh rokih že pošiljali neposredno VPS,
- v študijskem letu 2008/09 je bila sprememba pri prijavnih rokih, in sicer kandidati so imeli samo spomladanski rok za prijavo prek VPS. Na še prosta vpisna mesta so se kandidati prijavljali neposredno na šolah. O postopkih vpisa so odločale posamezne šole, ki pa so po končanem vpisu morale VPS sporočiti podatke o vseh vpisanih, ta pa je te podatke vnesla v zbirko,
- v tem letu je bil uveden elektronski obrazec prijave, ki ga kandidati izpolnjenega natisnejo s spletne strani in pošljejo s priporočeno pošiljko VPS,

- v študijskih letih od 2010/11 do 2013/14 je prijava za vpis na še prosta vpisna mesta za redni študij potekala s predhodno elektronsko prijavo, medtem ko je postopek za izredni študij ostal nespremenjen; kandidati so se prijavljali neposredno na višjih šolah,
- v študijskem letu 2012/13 je razpis za vpis v višje strokovno izobraževanje izšel le v elektronski obliki,
- v študijskem letu 2013/14 se kandidati za vpis v višješolske študijske programe oziroma na višje strokovne šole na razpis lahko prijavijo samo z elektronsko prijavo na spletni strani VPS,
- v študijskem letu 2014/15 sta bila znova uvedena dva prijavna roka in v primeru omejitve vpisa imajo pri vpisu v redni študij prednost kandidati, ki pred tem še niso bili vpisani v redni študij v višjem strokovnem ali visokošolskem izobraževanju v Republiki Sloveniji. Kdor je bil že tri leta vpisan v študijski program visokega šolstva, se ne more vpisati v redni študij v višjem strokovnem izobraževanju. To ugotavlja v postopku prijave skupna prijavna služba.

Ugotovitev

Vpisni postopki v višje strokovne šole se vodijo centralizirano, kar omogoča preprosto, pregledno in učinkovito prijavljanje kandidatov za višješolski študij, preverjanje izpolnjevanja pogojev ter seznanjanje kandidatov z vsemi potrebnimi informacijami o vpisu in študiju na višjih strokovnih šolah. Vpis je v pristojnosti višje šole, za katere vpisna služba opravlja naloge v prijavnem postopku.

2.8 Zaposlovanje diplomantov višjih strokovnih šol

V času gospodarske krize, ki je prizadela tudi slovensko gospodarstvo in družbo, se je zelo povečala brezposelnost. V nekaterih letih je bilo več kot 20 % mladih brez dela. Stanje se je zlasti odrazilo v nekaterih panogah (gradbeništvo). Tudi nekateri diplomanti višjih strokovnih šol so bili med brezposelnimi.

Če izvzamemo obdobje povečane brezposelnosti, ki je posledica upadanja gospodarske aktivnosti, je znana ocena, da imamo v Sloveniji težavo zaradi strukturne brezposelnosti. Izobraževanje ni dovolj usklajeno s potrebami trga dela. Zaposlovalci iščejo maj izobraženo delovno silo, med izobraženimi pa predvsem delavce s poklicno in srednjo strokovno izobrazbo, zlasti tehniških smeri. Povpraševanje je po inženirjih in tehnologih, na trgu dela pa je množica diplomantov družboslovnih smeri.

Natančnejših podatkov o brezposelnosti diplomantov višjih strokovnih šol sicer nimamo, saj se podatki zbirajo za celotno terciarno izobraževanje – za višje strokovno izobraževanje in za 1. bolonjsko stopnjo skupaj, pa tudi diplomanti nekdanje 1. stopnje visokošolskega izobraževanja pred uveljavitvijo višjega strokovnega izobraževanja leta 1996 se obravnavajo skupaj z diplomanti višjega strokovnega izobraževanja po letu 1996.

V višjem strokovnem izobraževanju je strukturnega neskladja manj. Prevladujejo tehniški študijski programi in programi na nekaterih področjih storitev, na katerih so diplomanti dobro zaposljivi. Za daljše časovno obdobje je torej značilna dobra zaposljivost diplomantov višjih strokovnih šol. Pomembno je tudi, da imajo diplomanti višjih strokovnih šol v času študija 800 ur praktičnega izobraževanja pri delodajalcih, torej imajo ustrezne delovne izkušnje. Pomanjkanje delovnih izkušenj je sicer eden od razlogov za težave pri zaposlovanju mladih.

Število brezposelnih z višješolsko izobrazbo upada. To velja tako za osebe z višjo strokovno izobrazbo kot za osebe s prejšnjo višješolsko izobrazbo. Višješolsko izobrazbo ima več žensk kot moških, pri čemer je razmerje v korist žensk bistveno večje pri brezposelnih osebah z višjo strokovno izobrazbo kot pri brezposelnih osebah s prejšnjo višješolsko izobrazbo. Pričakovano je starost brezposelnih oseb s prejšnjo višješolsko izobrazbo višja kot starost brezposelnih oseb z višjo strokovno izobrazbo. Posledično med mladimi brezposelnimi prevladujejo osebe z višjo strokovno izobrazbo.

Med brezposelnimi s prejšnjo višješolsko izobrazbo prevladujejo osebe z izobrazbo na področju družbenih, poslovnih, upravnih in pravnih ved, sledijo osebe z izobrazbo na področju tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva, med brezposelnimi z višjo strokovno izobrazbo pa tudi osebe z izobrazbo na področju družbenih, poslovnih, upravnih in pravnih ved, sledi področje storitev. Največji razkorak glede na področje izobrazbe, ko primerjamo osebe s prejšnjo višješolsko izobrazbo in višjo strokovno izobrazbo, je prav pri storitvah ter na področju umetnosti in humanistike.

Trajanje brezposelnosti v obravnavanem obdobju narašča tako pri osebah s prejšnjo višješolsko izobrazbo kot pri osebah z višjo strokovno izobrazbo, je pa pri osebah z višjo strokovno izobrazbo

bistveno nižje kot pri osebah s prejšnjo višješolsko izobrazbo, kar je nujno treba upoštevati skupaj s starostjo oseb.

V obravnavanem obdobju se je zaposlilo bistveno več brezposelnih z višjo strokovno izobrazbo kot brezposelnih s prejšnjo višješolsko izobrazbo, čeprav zaposlitve pri obeh izobrazbah upadajo, kar je pričakovano glede na upad registriranih brezposelnih oseb s to izobrazbo. Posledično je trajanje brezposelnosti od prijave na ZRSZ do zaposlitve daljše pri osebah s prejšnjo višješolsko izobrazbo, pri obeh skupinah pa ugotavljamo zmanjševanje trajanja brezposelnosti v zadnjih dveh letih obravnavanega obdobja. Pri zaposlitvah glede na področje prejšnje višješolske izobrazbe in višje strokovne izobrazbe ugotavljamo zelo podobno sestavo, kot je sestava brezposelnih oseb glede na področje izobrazbe.

Pri razlagi podatkov o prostih delovnih mestih je treba upoštevati, da gre za prosta delovna mesta, ki so jih delodajalci prijavili pri zavodu, torej gre pretežno za delodajalce iz javnega sektorja in delodajalce iz organizacij v večinski lasti države. V obravnavanem obdobju ugotavljamo naraščanje povpraševanja predvsem na področju družbenih, poslovnih, upravnih in pravnih ved, sledi področje tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva ter področje storitev.

Ugotovitev

Diplomanti višjih strokovnih šol so dobro zaposljivi, imajo ustrezne delovne izkušnje, saj opravijo 800 ur praktičnega izobraževanja pri delodajalcih. Delodajalci v času praktičnega izobraževanja spoznajo svoje prihodnje sodelavce, kar olajša zaposlovanje. Ponudba študijskih mest zagotavlja precejšnjo skladnost s potrebami trga dela. Prevladujejo študiji tehniških smeri in študiji na področju storitev.

2.9 Skupnost višjih strokovnih šol Republike Slovenije (skupnost VSŠ)

Skupnost VSŠ, Skupnost višjih strokovnih šol Republike Slovenije, v skladu s slovensko zakonodajo deluje kot strokovno združenje višjih strokovnih šol. Ustanovljena je bila kot javni zavod 20. aprila 2005, ko je bil potrjen Akt o ustanovitvi Skupnosti višjih strokovnih šol Republike Slovenije. V sodni/poslovni register je bila vpisana 5. decembra 2006. Svečano listino o ustanovitvi je podpisalo 37 od skupno 43 višjih strokovnih šol. S sprejetjem aktov skupščine so bile sprejete tudi naloge, oblikovani organi skupščine (upravni odbor in komisije) ter izvedena registracija skupnosti VSŠ. Organi skupnosti VSŠ so skupščina, upravni odbor, predsednik, podpredsednik in strokovni odbori ter komisije.

Poslanstvo skupnosti VSŠ je zastopanje skupnih interesov višjih strokovnih šol pri izvajanju višješolskih strokovnih programov. Višje strokovne šole delujejo kot javni ali zasebni zavodi, kot organizacijska enota večjih zavodov ali kot samostojen zavod v državnem in mednarodnem visokošolskem prostoru. Poslanstvo skupnosti VSŠ je tudi promovirati skupne interese višjega strokovnega šolstva tako v Sloveniji kot zunaj njenih meja ter prispevati k progresivnemu razvoju visokošolskega in strokovnega raziskovalnega področja. Članice skupnosti VSŠ poleg izvajanja študija višješolskih strokovnih programov s svojim delom na področju aplikativnih in strokovnih raziskav neposredno prispevajo tudi k razvoju posameznih podjetij, lokalne skupnosti in regije.

Skupnost VSŠ je osredotočena predvsem na razvoj politike in projekte na področju višješolskega strokovnega izobraževanja ter raziskave s poudarkom zlasti na aplikativnih in strokovnih delih. Organizira letne konference, tematske seminarje, posvete in usposabljanja ter druga srečanja za svoje članice. Zbira in svojim članicam pošilja pomembne informacije. Deluje kot skupno raziskovalno telo in izvaja analitično delo. Skupnost VSŠ deluje kot vezni člen med višjimi strokovnimi šolami ter kot njihov predstavnik in glas v državnem in mednarodnem merilu.

V skupnost VSŠ je bilo leta 2018 včlanjenih 47 ali 95,9 % višjih strokovnih šol od skupno 49 višjih strokovnih šol (29 javnih in 20 zasebnih), od tega 29 oziroma 100 % javnih in 18 oziroma 90 % zasebnih ter ena, ki spada pod MNZ (Policijska akademija).

Kot eden ključnih dokumentov je bil oblikovan razvojni načrt skupnosti VSŠ z opredeljenimi strateškimi področji in operativni razvojnimi projekti:

1. Delodajalci:

- spodbujanje zakonske ureditve sledenja diplomantov, sodelovanje pri izvajanju,
- organiziranje posvetov za delodajalce (okrogla miza o zaposljivosti),

- ugotavljanje potreb v prihodnje – pilotni projekt.
2. Institucionalno okolje:
- spodbujanje vključevanja višjih strokovnih šol v projekte,
  - sooblikovanje normativov v višjih strokovnih šolah,
  - aktivno sodelovanje pri prenovi in razvoju študijskih programov.
3. Skupni standardi delovanja:
- razvoj praktičnega izobraževanja,
  - posodobitev merjenja in spremljanja kakovosti,
  - razvoj modela odličnosti in zagotavljanje primerljivosti podatkov v mednarodnem okolju,
  - nadgradnja podatkovne zbirke Evidenca,
  - predstavitev in uvedba standarda ISO 21001,
  - vključitev *OpenUpSlovenia* in spodbujanje razvoja OER (odprti izobraževalni viri).
4. Študenti:
- razvoj in organiziranje delovanja študentov ravni 5 (CHAIN5, ŠOS),
  - delo s študenti s posebnimi potrebami.
5. Mednarodno sodelovanje:
- v okviru mednarodnega sodelovanja se zavzema za spodbujanje kakovostnega praktičnega izobraževanja, zaposljivost in vseživljenjsko učenje, razvoj terciarnega strokovnega izobraževanja, aplikativne raziskave in razvoj inovacij, sledenje diplomantov skozi sodelovanje z EUARSHE (Evropskim združenjem institucij v visokem šolstvu) in CHAIN 5 (mednarodnim združenjem za institucije ravni 5 po EOK), VET4EU2 (evropsko platformo za poklicno in strokovno izobraževanje na terciarni in sekundarni ravni), s skupino bolonjskih strokovnjakov Evropske komisije za poklicno in strokovno izobraževanje, CEDEFOP (Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja), E4 – skupino evropskih združenj (ENQA – Evropsko združenje agencij za kakovost v visokem šolstvu, EQAR – Evropski register agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu, ESU – Evropska študentska organizacija, EURASHE – Evropsko združenje institucij v visokem šolstvu).

Viri financiranja:

Leto	Prihodki glede na vir financiranja			Skupaj
	MIZŠ	VŠŠ	Drugo	
2008	86.000 EUR		316,76 EUR	86.317 EUR
2016	40.000 EUR	16.627 EUR	118.196 EUR	174.823 EUR
2018	48.800 EUR	16.819 EUR	206.814 EUR	272.433 EUR

Natančnejša poročila o izvedenih aktivnostih so objavljena na spletni strani www.skupnost-vss.si.

Ugotovitev

Skupnost VSŠ povezuje javne in zasebne šole ter je pomemben sogovornik MIZŠ pri upravljanju in razvoju višjega strokovnega izobraževanja. Vključuje se v mednarodne organizacije visokošolskega strokovnega izobraževanja in izvaja pomembne mednarodne projekte na področju kratkega visokošolskega izobraževanja. S tem krepi svoj položaj in vlogo povezovalca višjih strokovnih šol tako v Republiki Sloveniji kot v mednarodnem visokošolskem prostoru.

Za svoje delovanje skupnost VSŠ pridobiva večinski delež javnih sredstev na javnih razpisih za projekte na državni in mednarodni, evropski ravni, manjši delež pa dobi od MIZŠ.

2.10 Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS)

Leta 2007 je bil pri Svetu Republike Slovenije za visoko šolstvo (posvetovalni, akreditacijski, evalvacijski in habilitacijski organ) ustanovljen senat za evalvacijo. Senat je sestavljalo devet članov z različnih znanstvenih področij, vključen je bil tudi predstavnik študentov. Naloga senata je bila, da spremlja, ugotavlja in zagotavlja kakovost slovenskega visokega šolstva in tudi višjega šolstva. V okviru senata za evalvacijo je bila ustanovljena delovna komisija za zagotavljanje kakovosti višjega šolstva. Merila, ki so veljala za visoko šolstvo, so se smiselno uporabljala za presojo višjega šolstva.

Leta 2008 sta bili opravljeni prvi zunanji evalvaciji v višjem strokovnem izobraževanju, leta 2009 pa so bile evalvirane še štiri šole. Ugotovitve komisij strokovnjakov so bile ugodne, pokazalo se je, da višje strokovne šole izpolnjujejo določbe meril in so na številnih področjih presoje kakovosti primerljive z visokošolskimi zavodi.

Za spodbujanje razvoja sistema kakovosti in pomoč pri samoevalvaciji ter pripravi na zunanje evalvacije sta skrbeli komisija za kakovost pri skupnosti VSŠ in delovna skupina za kakovost v okviru projekta »Impletum«. Z organizacijo izobraževanj za vodstva šol in predsednike komisij za kakovost, pripravo pripomočkov in računalniško podprtega sistema spremljanja zadovoljstva deležnikov ter računalniško podporo izračuna kazalnikov kakovosti je skupnost VSŠ pripomogla k vzpostavljanju sistema kakovosti v višjih šolah in olajšala pripravo na zunanje evalvacije.

Leta 2010 je bila na podlagi novele Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 86/09) ustanovljena Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu (v nadaljevanju: agencija), prvič je bilo predpisano tudi sodelovanje predstavnika višjih šol v svetu agencije, najvišjem organu odločanja o akreditacijah in zunanjih evalvacijah.

Svet agencije je v letu 2011 sprejel merila za zunanjo evalvacijo višjih šol in predpisal postopke za opravljanje zunanjih evalvacij. To so bila prva samostojna merila za evalvacijo višjih strokovnih šol, leta 2018 so bila po spremembah ZViS in ob upoštevanju prenovljenih evropskih standardov in smernic za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu sprejeta nova. Primerljiva so z merili za podaljšanje akreditacije visokošolskih zavodov, vsebujejo enaka področja presoje kakovosti in pri tem upoštevajo razlike in posebnosti višjega šolstva: bistveno pa se razlikujejo v odločitvah, ki jih sprejme svet agencije po opravljeni zunanji evalvaciji. V visokem šolstvu ima namreč pristojnost odločanja o podelitvi oziroma podaljšanju akreditacije, v višjem šolstvu pa le sprejemanja mnenja o doseganju z zakonom predpisanih standardov, določenih z merili za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol. Akreditacija teh šol in višješolskih študijskih programov je v pristojnosti ministrstva.

Na presojah so bili poudarjeni številni primeri dobre prakse in ugotovljene številne prednosti. Med njimi izstopajo odlična vpetost v okolje in povezovanje z delodajalci in mentorji praktičnega izobraževanja, praktična naravnost študija ter zadovoljstvo študentov.

Ker agencija opravlja le zunanje evalvacije višjih strokovnih šol, ne da bi odločala o njihovi akreditaciji, nima povratne informacije o posledicah in postopkih, ki jih ministrstvo vodi na podlagi poročila skupine strokovnjakov in mnenja sveta agencije. Zato bo treba izboljšati komuniciranje med agencijo ter direktoratom za višje šolstvo in akreditacijsko komisijo.

Ugotovitve v zvezi z zunanjimi evalvacijami višjih strokovnih šol in njihove analize so objavljene v več dokumentih:

1. senata za evalvacijo:

- Spremljanje, ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v slovenskem visokošolskem prostoru v letih 2007 in 2008;
- Spremljanje, ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v slovenskem visokošolskem prostoru v letu 2009;

2. agencije:

- Analiza o kakovosti v slovenskem visokošolskem in višješolskem prostoru v letih od 2010 do 2013;
- Analiza o kakovosti v slovenskem visokošolskem in višješolskem prostoru v letih od 2014 do 2017.

V poročilih oziroma analizah obravnava stanje v visokem in višjem strokovnem šolstvu, ki ga izpelje iz ugotovitev pri zunanjih presojah v postopkih podaljšanja akreditacije visokošolskih zavodov in študijskih programov, zunanje evalvacije višjih strokovnih šol in iz analize samevalvacijskih poročil visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol. Ugotovitve in usmeritve iz poročil oziroma analiz so pomembne za prihodnji razvoj zagotavljanja in izboljševanja kakovosti v slovenskem višjem in visokem šolstvu.

Ugotovitve NAKVIS-a ob zunanjih presojah višjih strokovnih šol

Višješolsko strokovno izobraževanje zaokroža ponudbo v terciarnem izobraževanju. Ima svoje posebnosti, ki izhajajo iz potrebe stroke, zato je močno povezano s strokovnim oziroma poklicnim izobraževanjem. Višješolsko strokovno izobraževanje se kot poseben steber terciarnega izobraževanja vključuje v bolonjski proces in ohranja vse značilnosti kratkega visokošolskega izobraževanja.

Zunanja evalvacija v visokem šolstvu je del postopka za podaljšanje akreditacije visokošolskega zavoda ali študijskega programa, v višjem šolstvu pa je samostojen postopek. Evalvacijski obiski v višjem šolstvu se končajo z mnenjem agencije o izpolnjevanju z ZSVI in merili za evalvacijo določenih standardov. Vloga agencije se v tem primeru razlikuje od akreditacijskih postopkov v visokem šolstvu, saj svet agencije ne sprejme odločitve o podaljšanju akreditacije višje strokovne šole. To je v pristojnosti ministrstva, pristojnega za višje šolstvo.

Postopki zunanjih evalvacij višjih strokovnih šol so pokazali prednosti in priložnosti za razvoj oziroma ustvarili pogoje za nadaljnji napredek slovenskega višjega strokovnega izobraževanja. Še naprej je treba zagotavljati, da se z višješolsko izobrazbo pridobivajo posebne poklicne kvalifikacije.

Ugotovitve:

- šole imajo sicer dobro utečene povezave z gospodarstvom, predvsem z vidika sodelovanja z delodajalci prek praktičnega izobraževanja študentov,
- ustrezna vpetost v okolje se odraža tudi v vzornem sodelovanju z drugimi višjimi in visokošolskimi zavodi,
- šole bi morale okrepiti sodelovanje z visokimi strokovnimi šolami oziroma odpreti nove možnosti za povezovanje, saj tako lahko pripomorejo k dvigu kakovosti, predvsem pri posodabljanju in izvedbi študijskih programov,
- v zvezi s preverjanjem oziroma ugotavljanjem dejanskih potreb okolja je ugotovljeno, da se višje šole še ne odzivajo na priporočila zunanjih evalvacij in na aktualne družbenogospodarske razmere,
- pomanjkljivo je strateško načrtovanje z jasnimi, izvedljivimi in merljivimi cilji. Šole bi morale v prihodnje usklajevati vpis s potrebami okolja na podlagi izsledkov spremljanja kompetenc študentov ter zaposljivosti in zaposlenosti diplomantov,
- mednarodna mobilnost študentov je slaba, kar gre pripisati kratkemu študiju in družinskim oziroma poklicnim obveznostim študentov,
- na področju kadrov je število polno zaposlenih predavateljev izjemno majhno. Zakon o višjem strokovnem izobraževanju določa, da morajo biti na šoli redno zaposleni direktor oziroma ravnatelj, organizator praktičnega izobraževanja in referent za študijske zadeve. Šole s predavatelji v večini sodelujejo prek avtorskih oziroma podjemnih pogodb, kar negativno vpliva na vključevanje študentov v strokovno in projektno delo predavateljev in na pripadnost predavateljev šoli. Šole bi v tem smislu morale predavatelje spodbujati k aktivnemu delu na višji šoli. Majhno število redno zaposlenih predavateljev je povezano tudi s postopkom imenovanja v naziv predavatelja, pri katerem je določena omejitev števila imenovanj (števila predmetov, ne predmetnih področij),
- z vidika ECTS ni možno uvajati avtomatizma pri priznavanju kreditov diplomantov višješolskega študija, ki se vključujejo v visokošolski študij po študijskih programih prvega bolonjskega cikla, veljajo načela ECTS, ki so povezana z učnimi dosežki. V izobraževalnem procesu je treba tudi okrepiti spremljanje in vrednotenje študentskih dosežkov,
- vpis navideznih študentov – gre za študente, ki ne nameravajo študirati in si pridobiti višje strokovne izobrazbe, ampak se vpisujejo samo zaradi pridobitve oziroma ohranitve statusa študenta zaradi pravic, ki izvirajo iz njega,
- študenti višjih strokovnih šol so zadovoljni s študijskim procesom, predavatelji in podpornimi službami na šoli. Najbolj cenijo individualno obravnavo in posluš za svoje potrebe. Prostori in oprema za izvajanje študijskega procesa na šolah so večinoma primerni,

- šole se pogosto spoprijemajo s pomanjkanjem finančnih sredstev (zniževanje proračunskih sredstev, upad števila izrednih študentov, organizacijske združitve, stečajni postopki in drugo). To kaže močno povezanost višjega strokovnega izobraževanja s srednješolskim izobraževanjem, ki pa pogosto proizvaja negativne učinke v smislu nejasne (pedagoške in študijske) ločenosti med srednjim in višješolskim izobraževanjem oziroma nadgradnje prvega z drugim. Vsebinska in institucionalna povezanost s srednjim strokovnim izobraževanjem ima tudi sinergijske učinke pri uporabi prostorov, opreme in kadra,
- sistemi notranjega zagotavljanja kakovosti so vzpostavljeni na vseh višjih strokovnih šolah. Urejajo jih notranji akti in poslovniki kakovosti, ki pretežno upoštevajo predpise agencije. Dvig kulture kakovosti je odvisen od spoznanja pomena in prednosti zagotavljanja kakovosti. Za načrtovanje ukrepov je treba oblikovati merljive in jasne cilje z določenimi roki in odgovornimi osebami.

Ugotovitev

NAKVIS kot osrednja institucija za kakovost v visokem šolstvu v višjem strokovnem izobraževanju nima enakih pristojnosti, kot jih ima v visokem šolstvu. Opravlja pa pomembno vlogo pri ugotavljanju kakovosti višjega strokovnega izobraževanja ter krepitvi zaupanja v javno veljavno višješolsko izobrazbo, ki jo diplomanti pridobijo v javnih in zasebnih višjih strokovnih šolah.

2.11 Evropske smernice in trendi višjega strokovnega izobraževanja

Razvoj visokega šolstva v svetu poteka v dveh smereh, v smeri akademskega visokega izobraževanja z glavnim težiščem na temeljnih raziskavah in v smeri strokovnega visokega izobraževanja, ki je usmerjeno predvsem v uporabne strokovne raziskave, z zajetnim deležem praktičnega izobraževanja/usposabljanja v realnem delovnem okolju v tesnem sodelovanju z regionalnim okoljem in trgom dela.

Leta 2010 je EURASHE izvedel primerjalno raziskavo na področju višjega strokovnega izobraževanja v Evropi, ki jasno nakazuje trend povečanja tovrstnega izobraževanja v Evropi v primerjavi s študijo iz leta 2003. Kar 19 držav ali regij izvaja višje strokovno izobraževanje, druge pa nameravajo začeti izvajati tovrstno izobraževanje v bližnji prihodnosti. Povečalo se je predvsem število netradicionalnih in odraslih študentov. Višje strokovno šolstvo (VSŠ) je prepoznano kot manjkajoča povezava med sekundarnim in visokošolskim izobraževanjem, ki študentom omogoča postopno napredovanje znotraj visokega šolstva. Izvajalci VSŠ so različni, med njimi univerze, visoke strokovne šole, regionalne tehnične ustanove, ustanove za izobraževanje odraslih in srednje šole. Subvencionira jih država ali drugi organi. Glavni cilj tovrstnih programov je strokovna specializacija, ki je usmerjena v zaposlovanje. Čeprav se večina študijskih programov, ki jih ponuja VSŠ, izvaja na področjih poslovnih študij, administracije, gradnje, gostinstva in turizma, inženiringa in mehanike, je zanimivo poudariti, da se razvijajo tudi novi programi na področjih logistike, ekologije, gozdarstva, varnosti, podjetništva, vinogradništva in vinarstva, ribogojstva, šole vožnje, mehanike letal itn.

Študijski programi z zelo različnimi poimenovanji obsegajo od 90 do 150 ECTS. Kvalifikacija je opisana kot sklop učnih izidov ali kompetenc, značilnih za poklic ali stroko, in temelji predvsem na poklicnih standardih, ki določajo zahteve za izvajanje posebnih nalog na trgu dela. Programi se izvajajo v ustanovi in vključujejo del, ki temelji na delu. S tem so programi osredotočeni na kvalifikacijo, pridobivanje praktičnih izkušenj in kompetenc v realnem delovnem okolju.

Z mednarodnim sodelovanjem in izmenjavo dobrih praks je slovensko višje strokovno izobraževanje s promocijskimi aktivnostmi skupnosti VSŠ postalo vzor tovrstnim programom drugje po Evropi. Precej držav EU se zgleduje po slovenskem sistemu višjega šolstva. Med njimi Portugalska, ki je tovrstne programe uvedla leta 2015, v Belgiji so prve študente vpisali jeseni leta 2019, več drugih evropskih držav (Italija, Poljska, Estonija idr.) pa si prizadeva preoblikovati oziroma vzpostaviti višje šolstvo tudi po slovenskem vzoru.

Višješolsko izobraževanje v EU v številkah

Višje strokovno šolstvo je v letu 2018 prisotno v 26 (93 %) državah članicah EU. V 22 (79 %) je tudi del terciarnega izobraževanja (TI), kar je šest (27 %) držav več v primerjavi z letom 2003. Več kot tri

milijone študentov je vključenih v tovrstne programe. V Litvi, Grčiji, Estoniji in Nemčiji se uvršča v postsekundarno izobraževanje. V dveh (7 %) državah članicah EU VSŠ ni prisotno. To sta Finska in Romunija. Finska upošteva kvalifikacije VSŠ iz drugih držav s priznavanjem predhodno pridobljenega znanja. V evropskem prostoru obstaja več združenj, aktivnosti, s ciljem doseči skupno raven standardizacije, večje povezovanje in sodelovanje, razvoj stroke in kakovosti izobraževanja na evropski ravni. V nadaljevanju so predstavljeni samo ključni projekti in organizacije.

HAPHE – Harmonizacija načinov terciarnega strokovnega izobraževanja v Evropi

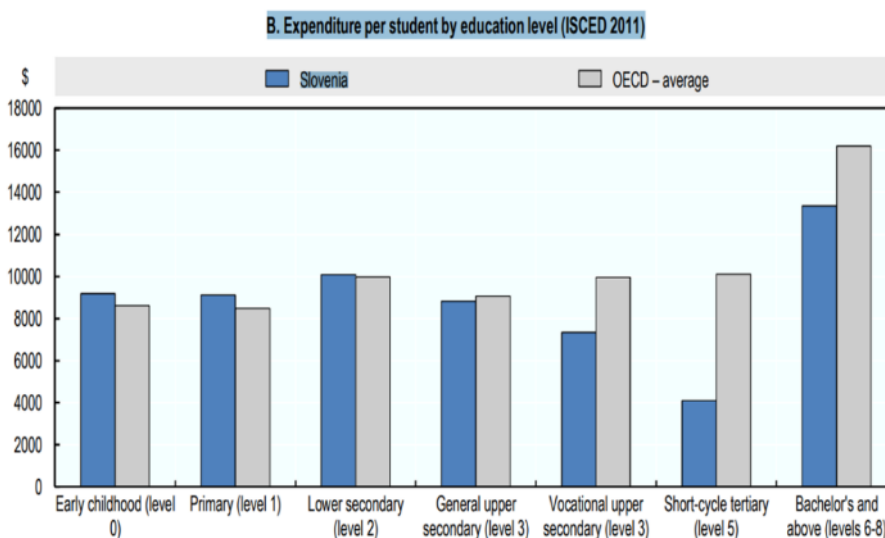
Razvoj visokega šolstva v Evropi in svetu se razvija v dva vzporedna stebra, in sicer v akademsko visoko izobraževanje z glavnim težiščem na temeljnih raziskavah in v strokovno terciarno izobraževanje, ki je usmerjeno predvsem v uporabne strokovne raziskave, s pomembnim deležem praktičnega izobraževanja/usposabljanja v realnem delovnem okolju in v tesnem sodelovanju z regionalnim okoljem in trgov dela. Tako so se tudi v Sloveniji na področju terciarnega izobraževanja pojavili univerzitetni in visokošolski strokovni programi ter višješolski strokovni programi.

EURASHE – Evropsko združenje institucij terciarnega strokovnega izobraževanja

V svojih »Smernicah in trendih terciarnega strokovnega izobraževanja« (2018) v Evropi EURASHE jasno prepoznava potrebo po podpori regionalnemu vključevanju s tesnim regionalnim sodelovanjem vseh deležnikov znotraj izobraževalne vertikale ter po promociji vseživljenjskega učenja in prilagodljivih priložnosti za nadaljevanje učne poti. Poleg tega opozarja na potrebo po podpori inovacijam in novim načinom učenja in poučevanja, spodbujajoč kritično mišljenje, reševanje kompleksnih težav in timsko delo. Pozornost je treba nameniti tudi prepoznavanju vloge učenja in poučevanja ter usposabljanju osebja in študentov za novo digitalno obdobje, ki ga prinaša industrijska revolucija 4.0. Podpreti je treba prizadevanja na področju spoštovanja in promocije raznolikosti znotraj visokošolskega prostora z uvedbo »mikrocertifikatov« za delne dosežke na posameznikovi individualni izobraževalni poti.

Evropska komisija

V svoji prenovljeni agendi EU za visoko šolstvo (2017) Evropska komisija jasno poudarja pomen razvoja »nanostopenj izobraževanja« in spodbuja kratka prilagodljiva izobraževanja na terciarni ravni, katerih rezultat so »mikrocertifikati«, predvsem kot spodbuda vseživljenjskemu učenju tako že zaposlenih, brezposelnih kot tistih z nizkimi prihodki. V svojem poročilu o bolonjskem procesu (2018) Komisija poudarja potrebo po spodbujanju višje finančne podpore ustanovam, ki izvajajo terciarno strokovno izobraževanje s pomembnim deležem praktičnega izobraževanja v realnem okolju oziroma podjetjih (spodnja slika prikazuje letni javni proračun v deležu za terciarno izobraževanje).

OECD

OECD v svojem »Diagnostičnem poročilu o strategiji veščin v Sloveniji« (2017) poziva k nujno bolj uravnovešenemu in učinkovitemu financiranju višjega strokovnega izobraževanja v Sloveniji, ki je v primerjavi s povprečjem OECD in drugimi sektorji izobraževanja v Sloveniji izredno podhranjeno (40 % povprečja OECD). Višje strokovno izobraževanje je v Evropi namreč sektor z največ zmožnostmi za inovacije in razvoj ter za krepitev moči regij, na podlagi česar se ta sektor v Evropi tudi najhitreje širi.

PROCSEE – Krepitev terciarnega strokovnega izobraževanja v srednji in jugovzhodni Evropi

V svojih priporočilih za terciarno strokovno izobraževanje projekt PROCSEE poudarja potrebo po razvoju ključnih mehkih kompetenc, potrebo po regijskem sodelovanju, promociji in sodelovanju s trgom dela, razvoju osebnih učnih okolij, kakovosti praktičnega izobraževanja/usposabljanja, ki je ključnega pomena za tovrstne programe, nujnost razvoja kariernih centrov znotraj institucij za aktivno sodelovanje šol pri zaposlovanju diplomantov, potrebo po jasni opredelitvi deležnikov trga dela (zbornic idr.) v strategiji VSŠ in sistemsko aktivno sodelovanje vseh deležnikov na področju razvoja VSŠ. Znotraj projekta so bili ustanovljeni nacionalni odbori, v katere so bili vključeni vsi deležniki terciarnega strokovnega izobraževanja. Zagotovitev trajnosti delovanja tovrstnega odbora na sistemski in strateški ravni bi bila ključna za nadaljnje uspešno sodelovanje vseh deležnikov in zagotavljanje uresničitve ciljev znotraj strategije VSŠ.

CEDEFOP

CEDEFOP-ova »Študija o kvalifikacijah na ravni 5 EOK« prikazuje raznolikost ponudbe višješolskega strokovnega izobraževanja po Evropi v letu 2015 in kot razloge za nastanek in razvoj višjega strokovnega izobraževanja v Evropi navaja pomen višjega šolstva za razvoj inovacij, inovatorske kulture, spodbujanje terciarnega izobraževanja s konkretnimi elementi praktičnega izobraževanja v realnem okolju oziroma podjetju za zadostitev pomanjkanja spretnosti in kompetenc na vmesni ravni zaradi gospodarskega, tehnološkega in družbenega razvoja, zблиžanje izobraževanja in trga dela, prispevanje k zastavljenim ciljem prebivalstva v starosti od 18 do 30 let, omogočanje vstopa v visokošolsko izobraževanje tudi v poznejših življenjskih obdobjih ter spodbujanje vseživljenjskega učenja skozi prešolanje ali nadaljnje izobraževanje.

Višje strokovno izobraževanje skozi ministrske komunikacije evropskega visokošolskega prostora

V »Bergenskem komunikaciju« (2005) je bil sprejet splošni okvir kvalifikacij EVP, ki obsega tri cikle in omogoča vmesne kvalifikacije znotraj prvega cikla. V »Leuvenskem komunikaciju« (2009) je bilo ugotovljeno, da so te kvalifikacije pomembne za povečan dostop do visokošolskega izobraževanja. V »Bukareškem komunikaciju« (2012) je bilo sprejeto, da kvalifikacijski okvir EVP upošteva kratki cikel (raven 5) kot spodbudo za te kvalifikacije v nacionalnih kontekstih. V »Erevanskem komunikaciju« (2015) so se ministri zavezali, da se kratki cikel vključi v splošni okvir kvalifikacij EVP ter poudari pomen kakovosti, ki se zagotavlja v skladu z evropskimi standardi in smernicami, s čimer se zagotovi priznavanje teh kvalifikacij. V »Pariškem komunikaciju« (2018) so se ministri zavezali, da se višje strokovno šolstvo uradno prepozna kot samostojen cikel in pomemben deležnik pri odpiranju visokošolskega prostora širši populaciji znotraj EVP.

V Pariškem komunikaciju iz leta 2018 so se ministri strinjali, da imajo v več sistemih kvalifikacije iz višješolskih ali primerljivih izobraževalnih programov, pridobljene po evropskem sistemu prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS), vse pomembnejšo vlogo v pripravi študentov na zaposlitev in nadaljnji študij, pa tudi v izboljšanju socialne povezanosti, saj so dostopne mnogim, ki sicer ne bi razmišljali o visokošolski izobrazbi. Zato se kvalifikacije, pridobljene v višješolskih ali primerljivih izobraževalnih programih, vključujejo v ogrodje kvalifikacij evropskega visokošolskega prostora (QF-EHEA) kot samostojna kvalifikacija. Vsaka država se lahko odloči, ali bo kvalifikacije, pridobljene v višješolskih ali primerljivih izobraževalnih programih, vključila v svoje nacionalno ogrodje in kako bo to naredila.

Ugotovitev

Z mednarodnim sodelovanjem in izmenjavo dobrih praks je slovensko višje strokovno izobraževanje postalo vzor tovrstnim programom drugje po Evropi. Slovensko višje strokovno izobraževanje je primer dobre prakse, po katerem se že zgledujejo nekatere evropske države, kot je Portugalska, ki je leta 2015 uvedla tovrstne programe. Več drugih evropskih držav (Italija, Poljska, Estonija idr.) si prizadeva preoblikovati oziroma vzpostaviti višje strokovno izobraževanje tudi po slovenskem vzoru.

2.12 Karierni centri

Na večini višjih strokovnih šol delujejo karierni centri. Najpogosteje je vodja kariernega centra ravnatelj ali organizator praktičnega izobraževanja, financiranje ni sistemsko urejeno. Glede na strokovni naziv karierno svetovanje najpogosteje izvajajo univ. dipl. ekonomisti in psihologi. Šole pošljejo zainteresiranim kandidatom za študij in študentom višjih strokovnih šol informacije o študijskih programih, možnostih nadaljevanja študija, zaposlitvenih možnostih, redkeje pa o možnostih samozaposlovanja.

Večinoma izvajajo tudi svetovanje za izbiro študija oziroma poklica. Redke pri svetovanju uporabljajo psihodiagnostične pripomočke.

Večina šol izvaja dejavnosti poklicnega/kariernega svetovanja v okviru kariernega centra. V aktivnosti se vključujeta dve tretjini študentov. Šole imajo povezave do razpisov delovnih mest, študentom prepošljejo povpraševanja delodajalcev, za študente pripravljajo posebno gradivo z nasveti glede zaposlovanja in kariernega načrtovanja (priprava kariernega načrta, pisanje življenjepisa, tudi v obliki Europass, motivacijskega pisma, ponudbe za delo, priprava poslovnega načrta, priprava na zaposlitveni razgovor, obvestila o ponudbi delovnih mest idr.). Prilagoditve svetovanja osebam s posebnimi potrebami so predvsem individualizacija svetovanja.

Najpogostejše aktivnosti v sodelovanju s podjetji so organizacija in izvedba praktičnega izobraževanja, obiski študentov v podjetjih, obiski gostov iz gospodarstva na šolah in pošiljanje objav o možnostih zaposlitve študentom. Študenti in diplomanti višjih strokovnih šol poudarjajo potrebo zlasti po zadnjem navedenem, saj od višjih strokovnih šol pogrešajo večjo podporo diplomantom po končanem študiju. Želja po izobraževanju na tem področju je velika, vanj bi se vključile vse šole. Doslej jih je na izobraževanjih s to tematiko sodelovala le petina. Šole želijo izvedeti več o dejavnostih kariernih centrov, o formalnem organizacijskem vidiku ter pridobiti dodatna specifična znanja s področja poklicnega svetovanja.

Največje težave na področju delovanja kariernih centrov so financiranje, ki ni sistemsko urejeno, manjša motiviranost študentov in pomanjkanje ustreznih kadrov.

Skupnost VSŠ načrtuje:

- proučitev možnosti financiranja delovanja kariernih centrov,
- oblikovanje predloga modela delovanja kariernih centrov,
- predstavitev primerov dobre prakse,
- organizacijo izobraževanj za karierne svetovalce.

Ugotovitev

Na višjih strokovnih šolah delujejo karierni centri. Njihova vloga je pomembna in razvejana, saj prispevajo k promociji diplomantov višjih strokovnih šol, ustvarjanju tesnejših odnosov med študenti in delodajalci, k hitrejšemu zaposlovanju diplomantov višjih strokovnih šol ter vključevanju delodajalcev v zakonsko določene naloge. Gre za naloge, ki omogočajo hitrejši razvoj višjega strokovnega izobraževanja.

III. Priloge

Priloga 1: Ravni kvalifikacij – terciarno izobraževanje

SOK	EOK	EOVK
6	5	Kratki cikel
7	6	Prva stopnja
8	7	Druga stopnja
9	8	Tretja stopnja
10		

- SOK – slovensko ogrodje kvalifikacij
- EOK – evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje
- EOVK – evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij

Priloga 2: Število višjih strokovnih šol, ki razpisujejo programe VSI, po letih

Leto	Javne	Zasebne	SKUPAJ
1996/1997	4	1	5
1997/1998	4	1	5
1998/1999	5	1	6
1999/2000	7	2	9
2000/2001	12	2	14
2001/2002	14	7	21
2002/2003	17	8	31
2003/2004	18	19	37
2004/2005	21	21	42
2005/2006	23	25	48
2006/2007	24	27	51
2007/2008	27	32	59
2008/2009	29	31	59
2009/2010	30	30	60
2010/2011	29	31	60
2011/2012	28	23	51
2012/2013	28	23	51
2013/2014	26	22	48
2014/2015	26	23	49
2015/2016	29	20	49
2016/2017	28	20	48
2017/2018	29	20	49
2018/2019	29	20	49

Priloga 3: Število razpisanih mest

Leto	Javne šole		Zasebne šole	SKUPAJ
	Redni*	Izredni	Izredni	
2002/2003	1.460	1.980	1.548	4.988
2003/2004	1.780	2.185	2.222	6.187
2004/2005	2.005	2.550	2.352	6.907
2005/2006	2.525	3.750	3.487	9.762
2006/2007	2.880	3.810	3.886	10.576
2007/2008	3.055	3.535	5.196	11.786
2008/2009	3.765	4.465	5.322	13.552
2009/2010	4.070	3.895	5.716	13.681
2010/2011	4.240	3.900	5.834	13.974
2011/2012	4.435	4.085	5.706	14.226
2012/2013	3.955	4.105	5.817	13.877
2013/2014	4.105	4.025	6.182	14.312
2014/2015	4.100	3.975	5.802	13.877
2015/2016	4.210	4.030	5.091	13.331
2016/2017	4.175	3.875	4.827	12.877
2017/2018	4.155	3.780	4.637	12.572
2018/2019	4.110	3.735	4.009	11.854
2019/2020	4.134	3.546	4.039	11.719

*Javne šole in zasebne s koncesijo

Priloga 4: Delež vpisnih mest po področjih KLASIUS-P v študijskem letu 2017/2018

	SKUPAJ JAVNE ŠOLE						SKUPAJ ZASEBNE	
	redni	%	izredni	%	skupaj	%	izredni	%
IZOBRAŽEVALNE VEDE IN IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV	15	0,36	0	0,00	15	0,19	0	0
UMETNOST IN HUMANISTIKA	320	7,70	165	4,37	485	6,11	130	2,80
DRUŽBENE, POSLOVNE, UPRAVNE IN PRAVNE VEDE	655	15,76	695	18,39	1350	17,01	1580	34,07
NARAVOSLOVJE, MATEMATIKA IN RAČUNALNIŠTVO	295	7,10	225	5,95	520	6,55	395	8,52
TEHNIKA, PROIZVODNE TEHNOLOGIJE IN GRADBENIŠTVO	1415	34,06	1305	34,52	2720	34,28	566	12
KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO, VETERINARSTVO	355	8,54	240	6	595	7	0	0,00
ZDRAVSTVO IN SOCIALA	0	0,00	120	3,17	120	1,51	273	5,89
STORITVE	1100	26,47	1030	27,25	2130	26,84	1693	36,51
	4155	100	3780	100	7935	100	4637	100

Priloga 5: Vpisne številke

Statistika vpisa študentov višjih strokovnih šol od študijskega leta 1996/97 do študijskega leta 2018/19

Študijsko leto	Redni			Izredni			Vseh skupaj
	1. letnik	2. letnik	Skupaj	1. letnik	2. letnik	Skupaj	
1996/1997	/	/	342	/	/	/	342
1997/1998	/	/	632	/	/	232	864
1998/1999	/	/	817	/	/	661	1.478
1999/2000	/	/	1.189	/	/	1.258	2.447
2000/2001	/	/	1.966	/	/	2.794	4.760
2001/2002	/	/	2.361	/	/	3.809	8.796
2002/2003	1.799	1.173	2.952	4.105	2.968	7.073	10.025
2003/2004	2.185	1.345	3.530	4.044	4.539	8.583	12.113
2004/2005	2.538	1.560	4.098	4.340	4.805	9.145	13.243
2005/2006	3.062	1.730	4.792	5.311	5.335	10.646	15.438
2006/2007	3.691	1.913	5.604	4.603	6.393	10.896	16.500
2007/2008	3.870	2.168	6.038	4.835	6.055	10.890	16.928
2008/2009	4.225	2.521	6.746	4.642	5.425	10.067	16.813
2009/2010	4.855	2.741	7.596	4.238	5.139	9.377	16.973
2010/2011	4.976	2.943	7.919	3.376	4.412	7.788	15.707
2011/2012	5.023	3.021	8.044	2.924	3.800	6.724	14.768*
2012/2013	5.714	4.682	10.396	1.621	1.528	3.149	13.545
2013/2014	6.169	4.419	10.588	1.347	1.267	2.614	13.202
2014/2015	3.691	3.187	6.878	2.332	2.199	4.531	11.409
2015/2016	3.140	3.249	6.389	2.166	2.202	4.368	10.757
2016/2017	2.922	3.204	6.126	2.409	2.127	4.536	10.662
2017/2018	2.690	2.818	5.508	2.083	2.119	4.202	9.961
2018/2019	2.538	2.972	5.510	2.533	2.013	4.546	10.056

Študenti terciarnega izobraževanja po vrsti izobraževanja, spolu in načinu študija, študijsko leto 2018/19 (vir: SURS)

	Skupaj	Moški	Ženske	Redni študij	Izredni študij
Delež VSI	13,90 %	20,18 %	9,29 %	9,65 %	28,82 %
Skupaj	75.991	32.188	43.803	59.133	16.858
Višje strokovno izobraževanje	10.566	6.495	4.071	5.707	4.859
Visokošolsko izobraževanje	65.425	25.693	39.732	53.426	11.999

Priloga 6: Diplomanti

Študijsko leto	Redni	Izredni	SKUPAJ
1998	70	81	151
1999	121	49	170
2000	122	93	215
2001	173	255	428
2002	254	551	805
2003	364	983	1.347
2004	420	1.497	1.917
2005	478	2.019	2.497
2006	546	2.288	2.834
2007	777	2.097	2.874
2008	707	2.996	3.626
2009	809	2.534	3.343
2010	905	2.839	3.744
2011	1.250	3.665	4.915
2012	2.015	1.793	3.808
2013	1.318	1.055	2.373
2014	852	1.232	2.084
2015	815	932	1.747
2016	898	885	1.783

2017	989	747	1.736
2018	1.027	821	1.848
SKUPAJ	14.910	29.412	44.245

Diplomanti terciarnega izobraževanja po vrstah zaključenega izobraževanja

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Delež VSS	19,9 %	17,5 %	18,7 %	23,6 %	18,0 %	12,5 %	11,9 %	9,58 %	5,92 %	11,5 %	11,9 %
Terciarno izobraževanje	17.221	18.103	19.694	20.461	20.596	18.774	18.400	18.631	30.967	16.458	16.680
Višje strokovno izobraževanje	3.435	3.170	3.677	4.832	3.712	2.349	2.194	1.784	1.832	1.885	1.992
Visoko šolstvo	13.786	14.933	16.017	15.629	16.884	16.425	16.206	16.847	29.135	14.573	14.688

Priloga 7: Zaposleni na višjih strokovnih šolah

Za potrebe delovne skupine za pripravo strategije je skupnost višjih strokovnih šol opravila kratko analizo zaposlenih na višjih strokovnih šolah.

Ugotovitve:

- Na zastavljena vprašanja je odgovarjalo od 33 do 38 višjih strokovnih šol, pri vsakem vprašanju je opredeljeno točno število šol.
- Na vsa vprašanja so višje strokovne šole odgovarjale na podlagi razpoložljivih podatkov oziroma njihove ocene. Metodologije zbiranja podatkov oziroma priprave ocene ni mogoče preveriti.
- Kadrovska slika: Podatki 38 višjih strokovnih šol kažejo, da je tam zaposlenih skupno 1.634 oseb, od česar je 1.310 predavateljev (454 jih ima znanstveni naziv), 251 inštruktorjev in 73 laborantov. Samo 190 oseb je zaposlenih za polni delovni čas, 927 je zaposlenih zunanjih sodelavcev, 517 jih je zaposlenih v deležu (znotraj šolskih centrov). Deleži takšnih zaposlitev po šolah so raznoliki – samo deset šol nima takšnih oblik zaposlitev, 14 šol ima fiksno določen obseg zaposlitve (ki med šolami variira), medtem ko ima 11 šol različne deleže zaposlitve med zaposlenimi. Pogodbo za nedoločen čas ima 599 oseb od skupno 1.634, od njih jih ima 695 opravljeno tudi pedagoško-andragoško izobrazbo.
- Praktično izobraževanje: Podatki kažejo, da večina šol (59 %) nima težav z iskanjem učnih mest. Šole so v letu 2017 sodelovale z 2.312 podjetji, med katerimi ima 100-odstotno verificirana učna mesta samo pet šol. Manj kot 50 % verificiranih učnih mest ima kar 19 šol, kar je 55,9 % šol. Pet šol ima nad 60 % verificiranih učnih mest. Skupno je teh šol 60,6 %. Med vsemi višjimi strokovnimi šolami je pet šol, kjer vsi študentje opravijo diplome na podlagi praktičnega izobraževanja. 17 šol ima nad 60 % diplom povezanih s praktičnim izobraževanjem. Skupno je teh šol 60,6 %. Z MIC oziroma šolo na 11 šolah ni povezana nobena opravljena diploma. Na 17 šolah je 10 % diplom povezanih z MIC oziroma šolo (kar pomeni 51,52 %), večji delež opravljenih diplom je razviden na petih vključenih šolah. 48,49 % šol navaja, da imajo vsi študenti mentorja v podjetju, medtem ko deset šol ocenjuje, da je takšnih študentov do 40 %.
- Izredni študenti: Podrobnejši pregled glede izrednih študentov kaže, da delež priznavanja obveznosti izrednim študentom po šolah variira. 35,3 % oziroma 12 šol opredeljuje, da izrednim študentom priznava obveznosti v obsegu nad 50 %. 26,5 % oziroma devet šol priznava izrednim študentom obveznosti v obsegu do 10 %. Delež preostalih 13 šol se giba od 10 do 50 %. Šolam smo zastavili vprašanje, kakšen je delež izrednih študentov, ki so opravljali PRI. Tri šole so odgovorile, da so vsi izredni študenti opravili tudi PRI, medtem ko se na 13 šolah delež izrednih študentov, ki opravijo PRI, giba od 10 do 50 %. Na 16 šolah opravi PRI manj kot 10 % izrednih študentov.
- Študij na daljavo: Študij na daljavo izvajata samo dve vključeni šoli, ki uporabljata kombinirane metode klasičnega in e-izobraževanja. Kot načine merjenja obsega opravljenih

aktivnosti navajata sprotno delo, oddajanje nalog, sodelovanje na spletnih seminarjih, forumih in blogih. Na eni od obeh šol ocenjujejo, da je 5 % izrednih študentov vključenih v študij na daljavo, medtem ko na drugi šoli ocenjujejo, da je takšnih študentov 52,5 %.

Q1	Prosimo, vpišite število vseh kadrov, kolikor jih je bilo zaposlenih na vaši instituciji.				
	Podvprašanja	Frekvence			
		predavatelji	inštruktorji	laboranti	SKUPAJ
Q1a	notranje osebje – polni delovni čas	162	19	9	190
Q1b	notranje osebje – zaposlitev v deležu	360	121	36	517
Q1c	zunanje osebje	788	111	28	927
	SKUPAJ	1.310	251	73	1.634

Veljavnih odgovorov: 38 VSS.

Q2	Kakšen je delež zaposlitve notranjega osebja, če ni 100-% (od do)?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Ni zaposlitev v deležu	10	28,57 %	28,57 %
	Okrog 20 %	3	8,57 %	8,57 %
	Okrog 30 %	1	2,86 %	2,86 %
	Okrog 40 %	0	0 %	0 %
	Okrog 50 %	2	5,71 %	5,71 %
	Okrog 60 %	4	11,43 %	11,43 %
	Okrog 70 %	3	8,57 %	8,57 %
	Okrog 80 %	1	2,86 %	2,86 %
	V razponu od 1 % do 99 %	11	31,43 %	31,43 %
Veljavni	Skupaj	35	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 35 VSS.

Q3	Število notranjega osebja, ki ima pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas?				
	Podvprašanja	Frekvence			
		predavatelji	inštruktorji	laboranti	SKUPAJ
Q3a	notranje osebje – polni delovni čas (določen čas/nedoločen čas)	208	36	19	263
Q3b	notranje osebje – zaposlitev v deležu (določen	234	79	23	336

	čas/nedoločen čas)				
	SKUPAJ	442	115	42	599

Veljavnih odgovorov: 38 VSŠ.

Q4	Število predavateljev z znanstvenim nazivom?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
Veljavni	Skupaj	454	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 38 VSŠ.

Q5	Število predavateljev z opravljeno pedagoško-andragoško izobrazbo?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
Veljavni	Skupaj	695	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 38 VSŠ.

Q6	Ali imate pri iskanju mest za praktično izobraževanje študentov težave?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (da)	13	28 %	33 %	33 %
	2 (ne)	27	59 %	68 %	100 %
Veljavni	Skupaj	40	87 %	100 %	

Povprečje	1.7	Std. odklon	0.5
-----------	-----	-------------	-----

Veljavnih odgovorov: 38 VSŠ.

Q7	Število podjetij, s katerimi ste sodelovali v preteklem letu?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
Veljavni	Skupaj	2312	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 38 VSŠ.

Q8	Delež izrednih študentov, ki so opravljali PRI?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Do 10 %	16	47,06 %	47,06 %
	Od 10,01 % do 20 %	5	14,71 %	14,71 %
	Od 20,01 % do 30 %	3	8,82 %	8,82 %

	Od 30,01 % do 40 %	1	2,94 %	2,94 %
	Od 40,01 % do 50 %	4	11,76 %	11,76 %
	Nad 50,01 %	5	14,71 %	14,71 %
Veljavni	Skupaj	34	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 34 VSŠ, 100 % – 3 VSŠ.

Q9	Delež priznavanja obveznosti izrednim študentom?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Do 10 %	9	26,47 %	26,47 %
	Od 10,01 % do 20 %	7	20,59 %	20,59 %
	Od 20,01 % do 30 %	2	5,88 %	5,88 %
	Od 30,01 % do 40 %	0	0 %	0 %
	Od 40,01 % do 50 %	4	11,76 %	11,76 %
	Od 50,01 %	12	35,30 %	35,30 %
Veljavni	Skupaj	34	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 34 VSŠ, 100 % – 2 VSŠ.

Q10	Kolikšen delež mest PRI je verificiran?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Do 10 %	10	29,41 %	29,41 %
	Od 10,01 % do 20 %	1	2,94 %	2,94 %
	Od 20,01 % do 30 %	6	17,65 %	17,65 %
	Od 30,01 % do 40 %	0	0 %	0 %
	Od 40,01 % do 50 %	2	5,88 %	5,88 %
	Nad 50,01 %	10	29,41 %	29,41 %
	Ni podatka	5	14,71 %	14,71 %
Veljavni	Skupaj	34	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 34 VSŠ, 100 % – 5 VSŠ.

Q11	Kakšen je delež diplom, ki so bile povezane s podjetjem, kjer so študentje opravljali PRI, oziroma z delovnim mestom študenta (v primeru priznavanja PRI)?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Do 20 %	6	18,18 %	18,18 %
	Od 20,01 % do 40 %	4	12,12 %	12,12 %
	Od 40,01 % do 60 %	3	9,10 %	9,10 %

	Od 60,01 % do 80 %	7	21,21 %	21,21 %
	Od 80,01 % do 100 %	13	39,39 %	39,39 %
Veljavni	Skupaj	33	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 33 VSS. 100 % – 5 VSS.

Q12	Kakšen je delež diplom, ki so bile povezane z MIC/šolo?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Nobena diploma ni povezana z MIC/šolo	11	33,33 %	33,33 %
	Do 10 %	17	51,52 %	51,52 %
	Od 10,01 % do 20 %	2	6,06 %	6,06 %
	Od 20,01 % do 30 %	0	0 %	0 %
	Od 30,01 % do 40 %	1	3,03 %	3,03 %
	Od 40,01 % do 50 %	1	3,03 %	3,03 %
	100 %	1	3,03 %	3,03 %
Veljavni	Skupaj	33	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 33 VSS.

Q13	Kakšen je delež študentov, ki nima mentorjev v podjetju?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Vsi študenti imajo mentorja v podjetju	16	48,49 %	48,49 %
	Do 20 %	7	21,21 %	21,21 %
	Od 20,01 % do 40 %	1	3,03 %	3,03 %
	Od 40,01 % do 60 %	2	6,06 %	6,06 %
	Od 60,01 % do 80 %	0	0 %	0 %
	Od 80,01 % do 100 %	7	21,21 %	21,21 %
Veljavni	Skupaj	33	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 33 VSS. 100 % – 2 VSS.

Q15	Delež vseh študentov, za katere se študij izvaja kot študij na daljavo?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Ne izvajamo študija na daljavo	31	93,94 %	93,94 %
	10 %	1	3,03 %	3,03 %
	47,5 %	1	3,03 %	3,03 %

Veljavni	Skupaj	33	100 %	100 %
----------	--------	----	-------	-------

Veljavnih odgovorov: 33 VSŠ.

Q16	Delež izrednih študentov, za katere se študij izvaja kot študij na daljavo?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Ne izvajamo študija na daljavo	31	2 %	3 %
	5 %	1	3,03 %	8 %
	52,5 %	1	3,03 %	3 %
Veljavni	Skupaj	33	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 33 VSŠ.

Q17	S kakšnimi metodami/načini izmerite obseg opravljene obveznosti študenta v okviru študija na daljavo?			
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
	Ne izvajamo študija na daljavo	31	2 %	3 %
	Kombinirane metode klasičnega in e-izobraževanja	1	3,03 %	8 %
	Sprotno delo, oddajanje nalog, sodelovanje na spletnih seminarjih, forumih, blogih ...	1	3,03 %	3 %
Veljavni	Skupaj	33	100 %	100 %

Veljavnih odgovorov: 33 VSŠ.

Priloga 8: Projekti skupnosti VSŠ

Skupnost VSŠ svoje aktivnosti in razvojne projekte izvaja v skladu z razvojnim načrtom skupnosti VSŠ (natančnejša poročila o izvedenih aktivnostih so objavljena na spletni strani www.skupnost-vss.si):

- Najpomembnejša naloga skupnosti VSŠ v letu 2018 je bilo povezovanje višjih strokovnih šol na področju izobraževanja, usposabljanja in gospodarstva.
- Na področju kakovosti višjih strokovnih šol so bila izvedena usposabljanja in izobraževanja ter opravljena izmenjava dobrih praks, organizirana je bila letna konferenca, pripravljen pravilnik za podelitev priznanj skupnosti VSŠ ter izveden razpis za diplomu za odličnost v višjih strokovnih šolah.
- V okviru sodelovanja z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport so bila organizirana redna srečanja.
- Sodelovanje s socialnimi partnerji se je krepilo na različnih srečanjih.
- Izvedene so bile številne promocijske aktivnosti.
- Na področju mednarodnega sodelovanja so se predstavniki skupnosti VSŠ redno udeleževali srečanj različnih organizacij: EURASHE – Evropsko združenje institucij v visokem šolstvu, CHAIN 5 – mednarodno združenje za institucije ravni 5 po EOK, VET4EU2 – evropska platforma za poklicno in strokovno izobraževanje na terciarni in sekundarni ravni, skupina strokovnjakov Evropske komisije za ponudnike poklicnega in strokovnega izobraževanja, CEDEFOP – Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja.

Na področju mednarodnih projektov v sklopu programa ERASMUS+:

Konzorcij za mobilnost osebja in študentov izvaja projekte KA1 (2016, 2017, 2018, 2019), Ad futura (2016, 2017, 2018) in Mobilnost študentov iz socialno šibkejših okolij (2016, 2017, 2018). Akreditacija konzorcija je bila pridobljena za obdobje 2017–2020. V projektih v letih 2016 in 2017 je

bilo izvedeno 125 mobilnosti in 10 mobilnosti študentov z dodatkom za mobilnost študentov iz socialno šibkejših okolij.

PROCSEE – rezultati:

- Vzpostavljena državna skupina za razvoj TSI, v katero so vključeni predstavniki MIZŠ, CPI, visokega šolstva, GZS, OZS, ŠOS, ZZZRS, podjetij, regionalnih agencij za razvoj idr.
- Pripravljena izjava o ključnih izzivih za TSI v Sloveniji na področjih regionalnega povezovanja, promocije TSI, sodelovanja s trgom dela, osebnih učnih okolij.
- Pripravljen nabor primerov dobre prakse.
- Pripravljen nabor evropskih priporočil za ukrepanje glede na izzive in krepitev TSI v regiji SJVE.
- Pripravljen nabor državnih ukrepov na področju TSI in opredelitev odgovornih institucij/deležnikov za izvedbo ukrepov.

Cilj projekta je olajšano delovanje VSŠ kot rezultat uvedenih sistemskih sprememb.

SAPS – rezultati:

- Pripravljene smernice za kakovostno in uspešno upravljanje praktičnega izobraževanja.
- Vzpostavljen večjezični interaktivni portal s pripravljenimi gradivi kot podpora podjetjem, s katerimi višje strokovne šole sodelujejo.
- Večja pripravljenost MSP-jev za sodelovanje v PRI.
- Promocija programov VSŠ skozi promocijo PRI.

Cilj projekta je izboljšati zaznavanje in razumevanje prednosti vključevanja študentov terciarnih strokovnih ustanov v praktično izobraževanje (PRI) pri malih in srednje velikih podjetjih (MSP-ji).

APPRENTICE TRACK – rezultati:

- Vzpostavljen sistem za merjenje in upravljanje praktičnega izobraževanja.
- Uporaba prototipa sistema in vzpostavljene možnosti povezovanja obstoječih evidenc TSI s prototipom.
- Izobraževanja za uporabnike.

Cilj projekta je vzpostavitev celovitega sistema za merjenje in upravljanje praktičnega izobraževanja, podprtega z ustreznim tehnološkim okoljem.

APPRENTICESHIPQ – rezultati:

- Opredeljena tipologija različnih kakovostnih oblik PRI.
- Vodje kakovosti v svoje delo vključijo strateške cilje, prepoznane/opredeljene pri glavnih deležnikih.
- Opredeljeni ključni dejavniki za zagotavljanje kakovosti znotraj strateškega partnerstva na podlagi številnih primerov dobre prakse s področja kakovosti v izobraževalnih ustanovah in okoljih/podjetjih, kjer se izvaja PRI.
- Opredeljeni ključni dejavniki uspeha za zagotavljanje kakovosti in dobre prakse v različnih izobraževalnih ustanovah in industrijskih sektorjih.

Cilj projekta je dopolniti orodja za usklajevanje kakovosti v izobraževalnih ustanovah, zlasti EQAVET in v nekaterih primerih ESG, s predlaganjem navzkrižno zasnovanih metod za zagotavljanje kakovostnega praktičnega izobraževanja.

MENTORTRAIN – rezultati:

- Oblikovana gradiva za usposabljanje prihodnjih mentorjev.
- Izboljšane kompetence mentorjev kot posledica pomoči mentorjem pri njihovem načrtovanju usposabljanja, vzpostavljene platforme za izmenjavo izkušenj ter oblikovane zbirke predlogov, z uporabo katerih lahko mentorji standardizirajo vsak del mentorskega procesa.

Cilj projekta je vzpostavitev platforme za posredovanje pedagoškega znanja mentorjem, zlasti izkušenim mentorjem iz malih in srednje velikih podjetji, ki sodelujejo s študenti na ravni terciarnega strokovnega izobraževanja, a sami nimajo nujno ustreznih izkušenj s poučevanjem. Namen je nadgraditi kompetence mentorjev, da lahko zagotovijo kakovostno praktično izobraževanje.

VET21001 – rezultati:

- Pripravljen kurikulum za strokovnjake ter pedagoška orodja in gradivo za pridobitev potrebnih kompetenc.
- Vzpostavljeno standardizirano podporno orodje (EQAVET +) za preprost prenos meril EQAVET s strani izobraževalnih ustanov.

Poslanstvo projekta VET 21001 je prispevati k trajnostni tržni dinamiki, ki bo pripomogla k splošnejšemu in širšemu sprejetju meril EQAVET.

QALEAD – rezultati:

- Pripravljen priročnik za notranje zagotavljanje kakovosti, namenjen vodjem izobraževalnih ustanov.
- Vzpostavljen kompetenčni okvir in kurikulum za upravljanje notranjega zagotavljanja kakovosti na najvišji ravni, namenjen vodjem ustanov.
- Izvedeno spletno usposabljanje s področja notranjega zagotavljanja kakovosti za vodje izobraževalnih ustanov.
- Pripravljene strategije za institucionalno uvedbo procesov zagotavljanja kakovosti, namenjene vodjem izobraževalnih ustanov.

Med temeljnimi cilji projekta je prispevati k ozaveščanju, da ustrezno uveden sistem vodenja kakovosti ustanovi omogoča, da spozna in razume potrebe vseh deležnikov, vključno s študenti, predstavniki gospodarstva in širšim družbenim okoljem, šele na podlagi česar lahko uspešno opredeli svoje vizijo, poslanstvo in strategijo.

Priloga 9: Internacionalizacija višjega strokovnega šolstva v Republiki Sloveniji

CILJI INTERNACIONALIZACIJE

1. Izvedba odličnih študijskih programov in študijske izkušnje za mednarodne študente

Uspeh pomeni

1. Mednarodni študentje pridobijo visokokakovostno izobrazbo
2. Mednarodni študentje so dobrodošli in varni
3. Slovenija ponuja odlično študijsko izkušnjo

Ključni ukrepi

Ukrep	Pristojne institucije/ delovna skupina	Časovni okvir
Uveljavitev temeljnega leta (angl. Foundation Year)	Skupnost VSŠ, MIZŠ	24 mesecev
Uveljavitev programskih evalvacij višješolskih študijskih programov	Skupnost VSŠ, MIZŠ, CPI	36 mesecev
Odprava upravnih ovir za izvajanje mednarodnih višješolskih strokovnih programov	Skupnost VSŠ, MIZŠ	6 mesecev
Ocena skladnosti izhodišč za pripravo skupnih študijskih programov z načeli transnacionalnega izobraževanja EU ter	Skupnost VSŠ,	6 mesecev

odprava ovir	MIZŠ	
Posodobitev postopka za imenovanje mednarodnih predavateljev višjih strokovnih šol	Skupnost VSŠ, MIZŠ	12 mesecev
Posodobitev meril za zunanjo akreditacijo/evalvacijo višjih strokovnih šol, področje študenti – 1. skrb za mednarodne študente: namestitev, vključenost v obštudijske dejavnosti in družbo/naturalizacija; 2. promocija študijskih programov v tujini in sodelovanje s promotorji šol	Skupnost VSŠ, NAKVIS	12 mesecev
Posodobitev načina in (finančnih) pogojev za pridobitev, prekinitvev in podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje za namen študija (znanje jezika, »blok računi« za dokazovanje finančnih sredstev, oddaja vlog pri pooblaščenih veleposlaništvih držav EU ter t. i. viza centrih)	Skupnost VSŠ, MIZŠ, MZZ, MNZ, MF, MZ	12 mesecev
Priprava kataloga informacij o primerljivosti izobraževalnih sistemov ciljnih držav BRICs z Republiko Slovenijo za potrebe postopkov priznavanja izobraževanja za namen študija v Republiki Sloveniji	Skupnost VSŠ, ENIC-NARIC, MIZŠ	6 mesecev

2. Doseči trajnostno rast

Uspeh pomeni

1. Internacionalizacija VSŠ je panoga visoke dodane vrednosti in kakovosti
2. Vse regije v Sloveniji enakovredno pridobivajo dodano vrednost internacionalizacije
3. Internacionalizacija pomeni raznolikost študentov, inovativne študijske programe in storitve

Ključni ukrepi

Ukrep	Pristojne institucije/ delovna skupina	Časovni okvir
Vključitev višjega strokovnega šolstva v promocijo v okviru aktivnosti »Study in Slovenia«	Skupnost VSŠ, MIZŠ, CMEPIUS	6 mesecev
»Study in Slovenia« združi promocijske zmogljivosti s slovensko turistično organizacijo (STO) in blagovno znamko »I Feel Slovenia«	MIZŠ, CMEPIUS, STO, MGRT, MZZ	12 mesecev
Spodbujanje razvoja strateških partnerstev s šolami v ciljnih državah – EU, Zahodni Balkan in BRICs	Skupnost VSŠ, MIZŠ, CMEPIUS	12 mesecev
Določitev pogojev za izvedbo slovenskih višješolskih strokovnih programov v tujini	Skupnost VSŠ, MIZŠ	12 mesecev
Posodobitev spletne strani MIZŠ in skupnosti VSŠ z objavo seznama višjih strokovnih šol ter študijskih programov v angleškem jeziku	Skupnost VSŠ, MIZŠ	3 mesece
Posodobitev in vzpostavitev spletne strani višješolske prijavnne službe v angleškem jeziku s celostno grafično	Višješolska prijavnna	3 mesece

podobo MIZŠ ter elektronsko oddajo prijave	služba	
Spodbuditi VSŠ k večjezični predstavitvi šol na lastnih spletnih straneh	Višje strokovne šole	12 mesecev

3. Razviti globalne državljane

Uspeh pomeni

1. Vsi študentje pridobijo globalna znanja in veščine, potrebne za življenje, delo in študij doma in v tujini
2. Višje strokovne šole nudijo močne povezave in partnerstva za Slovenijo
3. Državljanke in državljani razumejo in podpirajo koristi internacionalizacije izobraževanja

Ključni ukrepi	Pristojne institucije/ delovna skupina	Časovni okvir
Povečati odhodno mobilnost študentov in osebja v okviru programov Erasmus+ v programske in partnerske države	Višje strokovne šole, skupnost VSŠ	36 mesecev
Povečati odhodno mobilnost študentov v okviru razpisa študijskih obiskov v tujini (poletne šole, prakse ipd.)	Višje strokovne šole	12 mesecev
Povečati odhodno mobilnost študentov v okviru dvostranskih sporazumov med višjimi strokovnimi šolami	Višje strokovne šole, skupnost VSŠ	36 mesecev
Pomagati študentom razviti globalne kompetence v izvedbi nacionalnih študijskih programov (internacionalizacija kurikulumov, (delna) izvedba programa v tujem jeziku)	Višje strokovne šole, CMEPIUS, skupnost VSŠ	36 mesecev